

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej ... K 84.—
za pol leta " " " 42.—
za četrt leta " " " 21.—
za en mesec " " " 7.—
za inozemstvo celoletno K 95.—
Sobotna izdaja:
za celo leto " " " K 15.—
za inozemstvo " " " 20.—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstvarica (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 1-20
uradni razglas . . . po K 1-30
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši tisk 3,9 mm K 4.—
Poslano:
Enostolpna petstvarica K 3.—
Izhaja vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne brau.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za opise,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Brez Boga.

V torkovem »Napreju« beremo prin-
cip sovjetske »enotne delavske šole«, ki
nam razjasnjujejo boljševiška vzgojna na-
čela. Člen 6. teh principov se glasi:

»Predavanja o kakem veronauku ali
izvrševanje obredov kakega kulta so v
šoli prepovedana.«

Vzgoja mladine po ruskih državnih
šolah bo tedaj po teh socialističnih prin-
cipih brez vere, brez Boga. Po določilih
člena 11. se ta določba razširja tudi na vse
one šole, ki so nastale po privatni inicia-
tivi. Tudi, če bi starši hoteli z lastnimi
sredstvi in žrtvami vzdrževati šolo z ver-
skim poukom, jim člen 11. to onemogoča.
Ruska mladina v boljševiški Rusiji se mo-
ra zjagati brez religije.

Tu tiči usodna zmeta. Šola nikdar ne
more biti le učilnica, ampak najprvo vzgo-
jevalnica. Otroci, ki bi jim šola nudila le
sado, kakršne nudi veda, bi bili za celo
življenje pahnjeni v največjo duševno rev-
ščino in bedo. Veda bistri sicer človekov
um, a vzgoja mu krepí značaj. Vzgoje pa
si brez morale misliti ne moremo in je
tudi docela izključena. Morala pa je zopet
najtesneje spojena z vero v Boga. Zato ob-
žalujemo usodo uboge ruske mladine, ki
postane žrtev brezverske šole, obžalujemo
usodo ruskega ljudstva, čigar najmanjši si-
novi in hčere postanejo plen nasilnega te-
rorja, strahovlade nad mladimi srci.

In vendar tudi ta teror ne bo trajno
zmagujoč. Nenaravne so njegove zahteve.
Človekovo teženje po božanstvu, ki se iz-
raža v vseh mogočih oblikah božocastja,
je človeštvu prirojeno, tako naravno za
človeško dušo, kakor so naravni peteri
čuti njegovi. Vera v Boga je v duševnem
življenju ravno tako potrebna ko petero
čutov v človekovem fizičnem življenju.
Kdor v vzgoji prezre to potrebo človeške
duše, ta ne bo mogel vzgojiti dobrega člo-
veka. In ravno zato ti principi sovjetske
Rusije, ki jih priporoča tudi glasilo sloven-
ske socialne demokracije, ne bodo trajni.
Uveljavili so jih in jih čuvajo s silo, ki jo
imajo na razpolago, toda le za to, da do-
kažejo njihovo nemožnost, pogubnost in
nemoč.

Družabni red, ki ga hoče uveljaviti
med človeštvom Ljening, bi pogrešal pred
vsem trdne moralne zaslombe in ljudskih
srcih. Kar danes žene ljudske mase za
njim, je to pred vsem negativna stran, na-
gon razdejavanja in uničenja krivice, ki jo
vsebuje dosedanj red človeške družbe.
Toda za ustvarjanje novega manjka tiste
velike notranje sile, ki temelji na požrtvo-
valnosti in ljubezni. Nauk, ki ga nam po-
daja sovjetska Rusija, se bo držal, dokler
bodo segali topovi sovjetskih armij in

krogelje iz njihovih strojnic. Ta nauk je
nauk nove materijalne sile, ki ne pozna
človekove notranjosti, njegovega srca in
hrepenenja po ljubezni.

Danes praznuje vesoljni katoliški svet
praznik Božje Ljubezni, praznik Evhari-
stije. Že od nekdaj je ta nauk bil ločilo du-
hov in tak je ostal do danes. Ko je Gospod
razlagal svojim učencem evharistične
skrivnosti, so nevolno dejali: »Trd je ta
nauk« in so zapustili Gospoda. In vendar
je v tem nauku vse bistvo krščanstva, ki
je s svojo idejo premagalo svet, si osvojilo
srca vseh narodov ter prekrasilo in pre-
rodilo človeško družbo na novih načelih
ljubezni in bratoljubja.

Mnogim je ta nauk bil v spodtiko,
premnogim v rešitev, revežem v srečo,
krivčinam v pogubo. In pisano je, da se
bodo sovražniki Božjega imena vedno
zbirali v napad zoper ta nauk, katerega
nositeljica je katoliška cerkev. Pisano pa
je tudi, da bo zaman vse njih prizade-
vanje.

Danes bodo na Slovenskem v proce-
sijah stotisoči izpričali svojo trdno vero in
ljubezen v evharističnega Kralja. Nameni
sovražnikov Njegovega imena našo misel
le utrde, našo vero okrepe, našo ljubezen
požive.

Proč od Boga! Brez Boga! kličejo
moderni proroki in oznanjevalci novega
evangelija. In vendar nam ravno današnji
praznik pravi, da je Bog sredi med nami,
da je Bog v nas samih!

Rešitev človeštva prihaja, toda pri-
naša jo le nauk, ki ga oznanja današnji
praznik Evharistije, Božje Ljubezni!

S. J.

Vprašanje podpisa.

Vedno bolj se bliža tisti dan, kjer
bodo naši delegati v Parizu stali pred al-
ternativo, mirovno pogodbo podpisati ali
pa ji podpis odreči. Čut pravičnosti, hre-
penje po obstanku in življenju, ljubezen do
svobode, naša samozavest, naš ponos,
skratka vsa naša duša in vse naše bistvo,
vse v nas se protivi, da bi oni v našem
imenu podpisali smrt našemu narodu, pro-
dali namreč stotisoče našega naroda samo-
goltnemu Lahu, drugim ostalim stotisočem
pa s svojim podpisom položili skalo na
prsa — s tem, da jim zaprejo pot do
morja —, ki jih bo gospodarsko dušila, ter
jih silila robovati tujcu brez konca naprej.
Naj bi oni to storili?

Srbi so tudi stali pred tako alternati-
vo; peto leto bo teklo prihodnji mesec, ko
ji je sovražna avstrijska vlada in z njo vsa
Nemčija poslala ultimatum, naj sprejme
znane pogoje, sicer bo vojska. In ultima-

tum ni zahteval od Srbije razkosa-
nje domovine, ni zahteval smrti od nje, kakor ga
zahteva pariški mir od nas, a vendar so
Srbi zavedajoč se svoje nemoči in pozi-
vajoč se na pravičnost v ponosu samoza-
vesti, v ljubezni do svobode, ultimatum
odklonili že radi tega, ker je zahteval od
njih ponižanja, da privolijo v kršenje svoje
suverenitete. Srbi so to napravili, dasi so
vedeli, da jim žuga stokratna premoč in
brezmejna rafinirana oborožena sila; oni
so to napravili, dasi izmučeni po pravkar
zaključeni balkanski vojski, in volili so
raje, kakor je Pašić takrat tako lepo govo-
ril, slavno heroično smrt kakor pa sra-
moto in robstvo.

Prišli so sicer strašni dnevi nanje, ki
bodo v zgodovini večno z zlatimi črkami
zapisani; a smrt, za katero so se bili pri
borbi za svobodo odločili, ni končno spra-
vila v grob njih, ampak spravila je v grob
Avstrijo in Nemčijo, katerima se je zaho-
te, teptati pravičnost in svobodo drugih.
Seveda so Srbi edini na svetlu Takega he-
roizma ne pozna vsak narod. Francozi so
leta 1871. volili drugo pot in so mir podpi-
sali, ki jih je ponižal do tal; med sedanjo
vojsko je tudi nastal mir v Brest-Litovsku
in mir v Bukarešti, ki je pahnil v robstvo
Ruse in Rumune. Toda Francozi so pod-
pisali svoj mir z odločno klavzulo na »re-
vanche«; in isto klavzulo so pristavljali
gotovo tudi Rusi in Rumuni.

Kako pot naj volimo mi? — Srbi nas
vabijo po svojih zgledih na svoja slavna
heroična pota...

Nastane še važno vprašanje, nas li
smatra svet četverice, ki samovoljno mir
diktira, za sovražno državo ali ne. Državo
SHS je priznala že cela vrsta drugih držav,
med njimi tudi Amerika, Angleska in
Francoska. Če nas Italija še ni priznala,
nikakor ne sledi še, da nam je cela če-
tverica sovražna in da bo z nami tako po-
stopala kakor n. pr. z Nemčijo. Mi ven-
dar spadamo v krog entente; v tem krogu
imamo v Parizu tudi svoje delegate! —
Kdo bo trdil, da nam bodo žugali z ena-
kimi represalijami, kakor žugajo Nemcem,
če naši delegati krivični mirovni pogodbi
podpis odrečejo. Zatorej pa: branimo se do
skrajnosti proti podpisu! Kje je rečeno, da
bodo Lah prišli v naše svobodno ozemlje?
Nikdar ne bodo prišli, če jim svet četvo-
rice tega mandata ne da! Ne more jim ga
pa dati, ker nas, državo SHS, ne more sta-
viti v isto vrsto, kakor Mažare, Avstrijce
in Nemce.

Končno še to: sedanji mir je kompleks
kar nepregledno mnogih pogodb. Nesmisel
je, sklepati mirovno pogodbo s sosedom,
ko je na drugi strani dolga vrsta še dru-
gih sosedov, ki so prav tako na prvi mi-
rovni pogodbi zainteresirani kakor na dru-

gih, a niti ne vedo, kaj jim še druge mi-
rovne pogodbe sploh definitivnega priso-
jajo. Sedaj se sklepa mir z Nemčijo; a
Poljska, Češka, Rusija, Danska, Nemška
Avstrija niti ne vedo še, kako presoja
Nemčija sama svoje stališče do njih. — Mi
imamo za sosede Italijo, Nemško Avstrijo,
Mažare, Rumune, Bolgare in Grke. Vsi so
nam, Grke izvzemši, več ali manj sovražni.
Kako naj pride naša država do tega, da
podpiše najprej mir z Italijo in potem šele
z drugimi? Vsaj toliko svobode
jim morajo pustiti, da izbira,
s kom naj najprej podpiše! Če
smatra za potrebno, da začne pri prijate-
ljih in da uredi svoje mirovno razmerje
najprej n. pr. z Grki, potem s Čehi, z Rusi,
s Poljaki, potem z Ameriko, Angleško,
Francosko itd., potem s sosedi še — reci-
mo na zadnjem mestu — z Italijo, kdo ji
more to svobodo kratiti?

Najbolje bi bilo, da bi bilo vsakomur
že jasno, kaj sledi zanj iz kompleksa vseh
mirovnih pogodb. Potem bi vedel vsak pri-
čem da je in dalo bi se o miru govoriti.
Toda pregleda vseh mirovnih pogodb, ki
se imajo sploh skleniti, še nihče niti nima,
niti ne ve, kakšna bo zadnja ali predzad-
nja in katera bo ta in kedaj bo. Seveda
že ta okolnost ne more voditi k miru; kajti
utegne se zgoditi, da se bo stavba pričela
podirati, ko niti v prvem nadstropju ne bo

Toda, ker so zbrali baš to metodo, je
treba tudi pri metodi ostati. Zatorej naj bi
Italija mislila sedaj na Turke in Grke, na
Malto in Korsiko; in najbolje bi bilo, za
nas, da se z Italijo najzadnje poravnamo.

Odgovor Nemčiji.

HUDI OČITKI.

LDU Lyon, 17. junija. (Brezžično).
Pismo, katero je podpisal Clemenceau
in katero so povodom izročitve odgo-
vora na nemške protipredloge oddali
zastopnikom grofa Breckdorff-Rant-
zaue, slove tako-le: Aliirane in asoci-
irane države so kar najtesneje upošte-
vale pomisleke, ki jih je izrazila nem-
ška delegacija glede mirovnih pogojev.
Nemški odgovor na osnutek mirovne
pogodbe protestira proti miru; to sta-
lišče se utemeljuje s trditvijo, da tak
mir nasprotuje pogojem, na podlagi
katerih se je sklenilo premirje dne 11.
novembra 1918 in da bi tak mir bil
mir sile, ne pa mir pravičnosti. Pro-
test nemške delegacije kaže, da ima ta
napačne pojme o položaju, v katerih
se nahaja Nemčija. Zdi se, da misli
Nemčija, da bo morala samo nekaj žr-
tovati za dosego miru; zdi se, da ne
smatra miru za prav nič drugega, ka-

LISTEK.

In rešili so.

Poljsko spisal Wlad. St. Reymont.

Vsa cerkev je trepetala, vzklikala in
ihntela, kajti topovi so grmeli neprestano,
kakor huda ura, ki se vali iz kraja v kraj
in buči vedno bliže, vedno groznejše.
Starodavni zidovi so se tresli, da so ko-
lebale pajčevine na nizkem stropovju in
ljudje so drgetali v smrtni grozi. Ob ju-
tranjem svitu je bila nenadoma izbruhnila
bitka; vasi so gorele v plamenih, in sto-
tine topov je pelo temno pesem smrti in
uničevanja. Ploha bliskov je padla na tihe
spavajoče vasi. Ljudje so se plašni raz-
pršili po lesju in žitju, ubegli, kamor so
jih nesle oči, kjer so videli prvo varnost.
Cerkev pa se jim je zdela edina rešitev
pred pogubo; kdor jo je dosegel, se je
skril med mogočnimi zidovi in se skrušen
izročil v varstvo križu, bleščečemu se na
zvoniku. Neprestano pa so prihajale
strahupolne trume, vedno gosteje je va-
lovala množica nesrečnežev v mračnih
cerkvenih ladjah, vsak trenutek so se
trgali bolj divji, blazni vzkliki iz prs ob-
upanih, ko se je minoto za minuto ogla-
šalo divjanje topov; bilo je, kakor bi raz-
bijanje velikanskih kladev, kujočih neiz-

prošno na vse glave in srca, prinašalo
blaznost.

Ko je župnik pristopil k slovesni maši
za odvrnitev nesreče, je razburjenje ne-
koliko potihnilo — ali komaj je vzel iz
tabernakla Najsvetejši Zakrament, je uda-
rila prva krogla v cerkev. Okna so se
posula, prah je pokril ladijo, grozen krik
se je utrgal izmed zidov. Duhovnik ni pre-
nehal s sveto daritvijo; kakor bela pri-
kazen je stal pred velikim oltarjem —
sveče so gorele z jasnim plamenom in iz
temne vdolbine velikega oltarja je sijala
podoba od mrtvih vstalega Kristusa. Vse
oči so bile obrnjene Vanj, mrzlične ust-
nice so trepetale v šepetu očenašev. Sol-
ze so lile po licih, zadušeni grozni jok je
razdiral srca. Cerkev je vrela prošenj, je-
kov in ihtenja. Dvigljenih rok se je ukla-
njalo in upogibalo to polje teles... Ta
grozni zbor človeškega gorja je oglušil
celo odjek bitke in tresk topov. Skozi ve-
lika vrata, široko odprta je posijal solnčni
žarek avgustovega dne, nekje so padle
jate vrabcev in boječe čvrčce posele po
podstropnih robovih in oltarjih, a od ne-
kje je prihajal zadušljiv smrad po smodu.
— Naenkrat je bilo, kakor bi pošastna
pest udarila v line na zvoniku, kakor bi
tresk bliskov pretrgal zrak. Zidovi so se
zamajali, zaječali so padajoči zvonovi, od-
padle so pajčevine s stropa. Vse je planilo
k izhodu; zdelo se je, da se ruši cela cer-

kev. Blaznost nezavestnega bega, rjove-
nje zverjadi, ki se koljejo med seboj, je
napolnilo cerkev. Slo je čez živa telesa.
Tedaj so zazvonili zvončki k povzdigova-
nju in duhovnik je z nemoteno mirnostjo
dvignil Najsvetejši Zakrament — razbur-
kani valovi so upadli in se zrušili po
mračnih ladjah. Ljudstvo se je vrnilo k
prekinjenim očenašem, toda molile so le
ustnice, ker bitka se je bližala z velikimi
skoki od vseh strani... Že so bliže pri-
hajali ognji šrapnelov, gromoviti basi to-
pov, suhi treski iz pušk in grdo monotono
kokodakanje strojnic. Zase je tupatam iz-
bruhnil velik krik, slišalo se je ropotanje
dirjajočih municijskih voz.

Iz vasi se je začulo zategnjeno, za-
lostno mukanje živine in cviljenje psov.

Kakor bi se grobni kamen valil na
vse; brezupnost je legla na lica, otrpla v
mukah; gluha, obupna topost je okame-
nila duše. A vselej, kadar je vnovič udrla
krogla v cerkev in so zahrsteli zidovi, je
zbežalo nekaj ljudi; ostali so klečali ob-
rnjeni nesvestno v duhovnika, kakor bi
pričakovali čudežne rešitve. — A čudeža
ni bilo, pač pa so topovi začeli vedno
trdovratneje razbijati, da so pokali zidovi,
padla streha — tudi kos oboka se je
zrušil.

Strah je razpršil vse po poljih. Nihče
ni skrbel za ubite in ranjene, zastoni so

ječali sredi prahu in razvalin. — Cerkev
je bila skoro prazna, le pred oltarjem je
klečalo nekaj ljudi z velikimi prižganimi
svečami — in duhovnik. A krogelje so bile
že dobro namerjene — vsaka je neizprosno
zadela. Vsak trenutek je bruhnil grom,
vsak trenutek je cerkev zatrepetala v te
meljih in vsak trenutek je padel novi udar
na stoletno zidovje. Udarjala je vanj od
vzhoda in zahoda — brez prizanašanja.
Cerkev je umirala — razdejana na kose.
Kdo ve, po kakem čudu — držal se je
samo še prezbiterij in v njem živa peščica
nepobeglih ljudi. Sele ko se je udril cel
cerkveni obok in skozi to smrtno rano
posvetilo solnce in zamigotalo polje, je
župnik nekoliko postal in končavši mašo,
vzel zlati kelih v trepetajoče roke. Zadržal
se je ozrl na cerkev in z očmi tega sveta
pogledal po razvalinah, globoko vzdihnil,
skrbno dvignil sveto posodo in stopajoč
po oltarnih stopnicah navzdol, zapel z
glasom, močnejšim od bron vsega sveta:

»Pred vrati Tvojimi, stojim, Go-
spod...«

In šel je naravnost čez okrvavljene
grobje, čez trupla in zlomljene tramove,
ne meneč se za točo krogelj, ki so padale
v zidove, ne za krik živih pokopanih. —
»Čakamo na Tvoje usmiljenje« — so po-
udarjali z močnimi glasovi ljudje, stopa-
joči s plapolajočimi svečami pred njim,
kakor pri procesiji. Ministrant v belem

kor za enostavno završitev borbe, v kateri je šlo za nasilne pridobitve. Vsled tega smatrajo alirane in asociirane države za potrebno, da prično svoj odgovor s točno in nedvoumno razlago svoje sodbe o vojni, sodbe, ki izraža v resnici mnenje vsega civiliziranega sveta.

Vojna največji zločin.

Po naziranju aliranih in asociiranih držav je bila vojna, ki je izbruhnila 1. avgusta 1914, največji zločin proti človeštvu in proti svobodi narodov, kar jih je kdaj vedoma zagrešil narod, ki se smatra za civiliziranega.

Nemški vladarji skušali spraviti Evropo pod svojo oblast.

Ze dolgo vrsto let so si vladarji Nemčije, zvesti pruskim tradicijam, prizadevali na vse mogoče načine, da si zagotovijo nadvlado v Evropi. Niso se zadovoljili s krepkim prosperanjem Nemčije, niti z rastočim vplivom, do katerega je imela Nemčija pravico, in katerega so ji rade priznavale vse druge države v okviru svobodnih in enakopravnih narodov. Nemški vladarji so rajši poizkušali spraviti Evropo pod neomejeno svojo oblast, prav tako, kakor se jim je posrečilo zaslužiti Nemčijo.

Da dosežejo svoj namen, so z vsemi sredstvi, s katerimi so mogli razpolagati, vzgajali svoje podložnike v duhu doktrine, da v mednarodnih odnosih njihova moč pomeni pravico. Neumorno so pospeševali oboroževanje Nemčije na suhem in na morju ter skrbeli za razširjanje lažne trditve, da je taka politika potrebna, ker da sosedje zavidajo Nemčiji njeno prosperanje in njeno moč. Poizkušali so sejati sovražnost in prepire, namesto da bi delovali za prijateljstvo med narodi. Razpredil so gosto mrežo vohunstva in spletkarjenja, ki jim je omogočalo, izvajati nemire in notranje nereda v sosednjih državah, da, celo pripravljati na skrivnem napad na ozemlje njihovih sosedov, tako, da bi jih mogli potepati z večjo lahkoto in gotovostjo, kadar bi prišel ugodni trenutek. S svojimi nasilnimi grožnjami so držali Evropo v neprestani razburjenosti. Ko so uvideli, da so njihovi sosedji odločeni, upreti se njihovim nesramnim načrtom, so sklenili, ustanoviti svojo nadvlado s surovo silo.

Nemčija naščuvala Avstrijo.

Kakor hitro so bile njihove priprave dovršene, so naščuvali svojo pokorno zaveznico, naj napove Srbiji vojno z osemindeseturnim rokom za pričetek sovražnosti. Vedeli so dobro, da te vojne, v kateri je šlo za nadzorstvo nad Balkanom, ne bo mogoče lokalizirati, in da bo dala povod za splošno vojno. Da bi zagotovili razširjenje te vojne v svetovno vojno, so se izmaknili vsakemu poizkusu pomirjevanja ali konference ter se mu izogibali tako dolgo, da je bilo zanj prepozno in da je postala svetovna vojska neizogibna, ta svetovna vojska, katero so izzvali s svojimi spletkami in za katero je bila od vseh držav edinole Nemčija pripravljena ter preskrbljena z vsemi potrebami. Toda odgovornost Nemčije ne obstoji samo v tem,

da je hotela in povzročila vojno, marveč krivda je toliko večja, ker se je

Nemčija bojevala na izredno divji in nečloveški način.

Dasiravno je Nemčija sama jamčila za nevtralnost Belgije, so njeni vladodržci prekršili svojo slovesno obljubo, da bodo spoštovali nevtralnost tega globoko miroljubnega naroda. Pa ne samo to, ampak zagrešili so vedoma celo vrsto grozodejstev in opustošenj, vse samo z namenom, da bi strahovali in krotili prebivalstvo s svojim grozovitim početjem. Prvi so bili Nemci, ki so rabili zadušljive pline, dasi je bilo znano, koliko trpljenja so povzročili. Nemci so bili oni, ki so dali iniciativo za obstreljevanje vojaško popolnoma brezpomembnih mest iz letal in na zelo veliko daljavo, obstreljevanje, čigar namen je bil, omajati moralo njihovih nasprotnikov, z ogrožanjem žensk in otrok. Nemci so bili tudi tisti, ki so pričeli vojno s podmorskimi čolni, vsled česar so se ponizali s stališča mednarodnega prava na nivoju zavratnih gusarjev, ki so pogubili veliko številno nedolžnih potnikov in pomorščakov na širokem morju, kjer so bili daleč od vsake možnosti rešitve, izročeni vetrovom in valovom, in kar je še hujše, izročeni na milost in nemilost posadkam nemških podmorskih čolnov. Nemci so odvedli s kruto brezobzirnostjo v sužnost na tisoče mož in žena ter jih tirali v tujino, s svojimi vojnimi ujetniki pa so ravnali na tako barbarški način, da bi se sramovali tudi najprimitivnejši narodi. More se reči, da obnašanje Nemčije ne najde primera v zgodovini človeštva. Grozovito odgovornost, ki jo teži, izraža dejstvo, da imamo

v Evropi najmanj 7 milijonov svežih grobov, dočim več kot 20 milijonov živih poškodovancev priča s svojimi ranami in s svojim trpljenjem o tem, da je hotela Nemčija z orožjem v roki zadostiti svojemu strastnemu pohlepu po samopašnem gospodovanju. Aliirane in asociirane države menijo, da bi zagrešile nevhvaležnost napram onim, ki so žrtvovali vse, da rešijo svobodo sveta, ako ne bi se postavile na stališče, da je treba to svetovno vojno smatrati za zločin proti človeštvu in proti pravici. Aliirane in asociirane države so obvestile Nemčijo o tem svojem naziranju na popolnoma nedvoumen način; že med vojno so poglobitvi državniki teh držav ponovno izrazili to mišljenje. (Tu navaja pismo izdvoje govorov predsednika Wilsona z dne 6. (?) avgusta 1918, Lloyd Georgea z dne 14. decembra 1917, Clemenceaua z dne 17. septembra 1918 in Orlanda z dne 3. oktobra 1918.)

Poravnava le na temelju pravice.

Računi te grozovite vojske se morejo torej poravnati samo na temelju pravice. Pravičnost zahteva nemška delegacija, ki izjavlja, da je bila pravičnost Nemčiji obljubljena. Z Nemčijo se bo tudi postopalo tako, kakor zahteva pravičnost. Toda veljati mora enaka pravica za vse; uživati morajo svojo pravico tudi mrtvi, ranjeni, sirote... (daljši presledek v brezlični brzojavki vsled motenja po drugi postaji)... ladje, imovina. Zato so alirane in asociirane države izrecno in odločno izjavile, da mora Nemčija kot najvažnejši pogoj mirovne pogodbe, storiti vse do najskerajše meje svoje zmoglosti, da popravi povzročeno škodo.

Krivci se morajo izročiti.

Poprava škode, ki jo je kdo zakrivil, je prva zahteva pravičnosti. Vsled tega vztrajajo alirane in asociirane države pri zahtevi, da se morajo vse osebe, ki so očitno odgovorne za nemški napad, kakor tudi za barbarske in nečloveške čine, ki so onečastili nemški način bojevanja, izročiti pravičnosti, ki do sedaj še ni nastopila proti njim v njihovi domovini. Iz istega vzroka bo morala Nemčija trpeti nekaj let gotove omejitve in se podvreči gotovim odredbam. Aliirane in asociirane države menijo torej, da je mir, katerega so predložile, v bistvu mir pravičnosti. Prav tako so tudi preverjene, da se ta pravični mir popolnoma strinja z načeli, ki so služili za podlago pri sklepanju premirja.

Osvoboditev podjarmljenih narodov.

Ne more se dvomiti o nameri aliiranih in asociiranih držav, da bodo sprejele, kot temelj za ureditev Evrope načelo, da je treba osvoboditi podjarmljene narode, določiti meje posameznih držav tako, da se kolikor mogoče skladajo z voljo interesiranih narodov ter zagotoviti vsakemu narodu obstoj, kakor tudi politično in gospodarsko neodvisnost. V stremelju za tem ciljem so alirane in asociirane države ukrenile vse potrebno, da se upostavi Poljska kot neodvisna država s svobodnim in zavarovanim pristopom k morju. Vsa ozemlja z neoporečno poljskim prebivalstvom so bila priznana poljski državi. Pokrajine, kjer stanujejo po večini Nemci, ostanejo pri Nemčiji, razen par jezikovnih otokov in naselbin sredi brezdomno poljskega ozemlja. Povsod, kjer je volja naroda dvomljiva, bo odločilo ljudsko glasovanje.

Gdansko.

Mesto Gdansko bo dobilo značaj svobodnega mesta, čigar prebivalstvo bo uživalo samoupravo ter ne bo podložno niti Nemčiji, niti Poljski. Poljska bo dobila nekaj gospodarskih ugodnosti v Gdanskem. To mesto se je moralo odtrgati od Nemčije, ker drugače ni bilo mogoče, zagotoviti Poljski »svobodni in zavarovani pristop k morju«, kakršnega je obljubila odstopiti Nemčija. Nemški protipredlogi nasprotujejo popolnoma temeljnemu načelom, ki so bila sprejeta za sklepanje miru; zahtevajo namreč, da ostanejo pri Nemčiji pokrajine, kjer ima prebivalstvo brezdomno poljske narodnosti pretežno večino. Nadalje odklanjajo odstopitev pristopa k morju državi, ki šteje nad 20 milijonov prebivalcev. Aliirane in asociirane države se torej ne morejo ozirati na ta dva protipredloga. Vendar vsebuje nemška nota zahteve po neki izpremembi, ki je upravičena, in ki se bo tudi izvedla.

Gornja Šlezija.

Z ozirom na trditve, da hoče Gornja Šlezija, da si po večini poljska (po nemškem ljudskem štetju z leta 1910. prebiva tod najmanj 1.125.000 Poljakov in 650.000 Nemcev), ostati nemška, so zavezniške države privolile, da se določi pripadnost Gornje Šlezije potom ljudskega glasovanja. Uprava, kakršno so osnovale alirane in asociirane države za saarsko kotlino, ostane v veljavi 15 let. Ta odredba se je smatrala za potrebno kot del splošnega osnutka za obnovo, obenem pa tudi kot neposredno nadomestilo, ki se je zagotovilo Franciji za sistematično uničenje njenih premožnikov v severnem delu države.

Saarsko ozemlje

ne spada pod suvereno oblast Francije, marveč stoji pod nadzorstvom zveze narodov. Taka razrešitev ima prednost, da ne pomeni nikake aneksije, priznava Franciji lastninsko pravico na premožnostih in vzdržuje gospodarsko enotnost kotline, ki je za prebivalstvo največje važnosti. Po preteku 15. let bo imelo prebivalstvo, v kolikor je mešano, čigar posle je med tem časom upravljala zveza narodov, popolno svobodo, da se odloči, hoče li pripadati Nemčiji ali Franciji ali pa, ako želi, da ostane še nadalje v veljavi uprave, kakršno določa mirovna pogodba.

Za Dansko in Belgijo.

Nemčija mora odstopiti Danski oziroma Belgiji samo ona ozemlja, ki jih je Prusija zavzela z oboroženo silo. Odstopitev se bo vršila samo v primerih, kjer bo zanjo glasovalo prebivalstvo. Ukrenilo se je vse potrebno, da bo svoboda glasovanja popolna. Razen tega so alirane in asociirane države preverjene, da domače prebivalstvo v dosedaj nemških kolonijah za nobeno ceno noče pasti zopet pod nemško oblast. Tradicije nemške uprave, metode nemškega vladanja in izrabljanja teh kolonij kot izhodišče za naval na svetovno trgovino onemogočajo aliiranim in asociiranim državam, da bi vrnile te kolonije Nemčiji, ali da bi ji poverile odgovornost za vzgojo in izobraževanje domačinov.

Iz teh razlogov smatrajo alirane in asociirane države, da so njihove teritorialne odredbe v skladu s temelji, kakršne so sprejele za sklepanje trajnega evropskega miru. Vsled tega se omenjene določbe ne bodo izpremenile, razen v označenih točkah.

Mednarodna uprava rek.

Osnove glede mednarodne uprave rek so krona teritorialnih ureditev. S priznanimi podlagami za sklepanje miru kakor tudi z določbami javnega prava, ki velja v Evropi, se strinja odredba, da imajo države v notranjosti kontinenta svoboden pristop k morju po plovni vodnih cestah, ki teko skozi njihovo ozemlje.

Aliirane in asociirane države menijo, da so določbe, ki jih predlagajo, življenjskega pomena za svoboden obstoj novih kontinentalnih držav. To seveda nikakor ne prikrajuje pravic, ki jih imajo druge suverene države. Ako se vrnemo k danes diskreditiranemu naziranju, po katerem se vsaka država zagrizeno bori za nadvlado nad sosednimi državami, potem gori omejena določba seveda ne more preprečiti sistematične udušitve tekmece.

Ako pa vidimo svoj ideal v složnem sodelovanju narodov na polju trgovine, tedaj je ta odredba popolnoma naravna in pravična. Komisije za promet po rekah so ukrenile vse potrebno, da se interesi splošnosti ne izgube z vidika. Vse eno so pa prvotne določbe glede prometa po rekah na nekaterih točkah nekoliko izpremenjene.

Gospodarski in finančni pogoji.

Zdi se, da je nemška delegacija pojmi-la gospodarske in finančne pogoje za mir popolnoma napačno. Aliirane in asociirane države nikakor nimajo namena, zadušiti Nemčijo in preprečiti, da bi zasedla v mednarodni trgovini ono mesto, ki ji pristoji. Ako hoče izpolniti pogoje mirovne pogodbe in ako hoče opustiti svoje dosežane agresivne in osvojevalne tradicije, ki so bile značilne za njene metode tako v trgovini kakor v politiki, tedaj hočejo tudi aliirane in asociirane države storiti vse, da bo Nemčija uživala enakopravnost glede nakupa sirovin in razpečevanja svojega blaga; edina omejitev bo obstajala v začasnih odredbah, o katerih se je že poročalo in ki imajo namen varovati interese držav, ki so oslabele vsled opustošenja po Nemčiji. (Nadaljevanje te v presledkih dohajajoče brzojavke prihodnjic.)

Razna poročila.

Proti nasilnemu miru z Nemčijo.

LDU Lyon, 18. junija. (Brezlično.) Iz ameriških krogov poročajo, da je Ljening razglasil, da bo zmagal boljševizem, ako se zabrani alitirancem, da prisilijo Nemčijo k podpisu mirovne pogodbe. Francoska železničarska unija je že sklenila, da ne pripusti nobenih transportov čet in vojnega gradiva niti proti Rusiji, niti proti Nemčiji. Strokovna zveza italijanskih mornarjev je sklenila, da ovira vsak pomorski promet, ki bi naj Kolčaku prinesel pomoč. Dejanski je tudi danes podpora Kolčaku več kot dvomljiva.

Izgredi v Parizu.

LDU Saint Germain, 14. junija. (DunKU. — Zakasnelo.) Stavkarsko gibanje je dovedlo večeraj do resnih izgredov. V predmestju Boulogne-sur-Seine in na obali Seine je došlo do spopadov med stavkujočimi in stavko-kazi. Pri tem so stavkujoči menda vr-gli v vodo nekega delovodjo. Na večer je več tisoč demonstrantov razgnala policija in vojaštvo. Posredovanje delavskega ministrstva v kovinski industriji ni imelo nobenega uspeha. Načelnikstvo organizacije kovinskih delavcev se bavi z vprašanjem proglasitve splošne stavke. Clemenceau je zagotovil zastopnikom organizacije, da bo vojaštvo opravljalo samo policijsko službo. Zdi se, da sporazum v stavki rudarjev ni mogoč. Rudarji loirske kotline so sklenili, da stopijo v ponedeljek v stavko.

Politične novice.

Okrajna Kmetška zveza v Bohinju.

Ravnateljstvo gozdov in domen v Ljubljani je na našo prošnjo znizalo odškodnino za pašo neupravičenecv v verskozakladnih gozdih od 15 na 10 kron za glavo. — Poslancu Lovru Pogačniku se je znova poslal poziv, da interpelira glede planin zasedenih po Italijanih. — Članom Kmetške zveze so se dajala ves teden pojasnila glede pravilne napovedi osebne dohodnine za 1919. — Okrajna Kmetška zveza je prejela na svojo prošnjo o olajšavah kmetijskih sinov od vojaščine — od komande Dravske divizijske oblasti odgovor in sicer v takem tonu, da ga z ozirom na ugled Kmet-skih zvez ne more molče utakniti v žep. Dotični odlok se predloži Jugoslovanski kmetški zvezi v nadaljno poslovanje.

Socialno-demokratski napredek.

V torkovem »Napreju« beremo naslednjo notico pod naslovom: »Napredni duh v češki republiki«:

»Od 18. stoletja dalje so slavili po vsej Češki, posebno pa v Pragi, dne 16. maja »narodni« praznik, dan »svetega«

oblačilu in rdečem ovratniku je šel naprej in zvonil.

Kmalu so bili na beli, široki cesti. Velika vas, razložena okoli cerkve in potopljena v vrtove je bila v ognju. Morje plamenov se je sikalo čez in hrste prelivalo. Črni dimi so se valili nizko nad zemljo. Smodilo se je žito v skednjih, nepožeto žitno polje pa je drgetalo pokrito z rdečo ognjeno plahoto. Goreli so vrtovi in plotovi, tam nekje so grozno mukale krave. Bitva je divjala okoli in okoli. Rjovenje topov se je trgalo v zraku. Zlobne nevidne moči so se spakovale borile med seboj. Nikjer ni bilo človeške sence.

Kam iti? Kam rešiti Najsvetejši Zakrament iz tega potopa ognja in krvi? Povsod je rjovela smrtna pesem neizpros-nosti, povsod moritev, povsod zlo. Župnik je premeril z očmi belo cesto. Šla je malo navkreber, obdana s topoli, ki so nepre-stano omahovali, kakor bi jih trgal vihar. Solnce je žarelo — stisnilo se je bilo do samega ognja. Nebo je viselo brez me-glice. — Mir poletnega dne je sijal iz modrine. Edino nad zemljo je blaznela vihra, dimi in požig so pokrivali polja, a belo cesto so zasipali streli od vseh strani. Kakor curki v vodometu je odskakovala prst, padale so sestreljene veje, kakor ptiči s prestreljenimi peruti so se lomila stara drevesa.

»Pred vrati Tvojimi stojim, Gospod!« je zapel vnovič župnik in nemudno šel čez vas proti lesom, ki so se videli v dalji kakor temen pas.

Vas je bila za njimi. Prizanesel jim je ogenj, niso jih našle plohe krogelj. V polju, že daleč za vasjo so se začeli prikazovati ljudje iz jam in rovov. Prikazen

duhovnika v cerkvenem oblačilu, zlatega keliha in plapolajočih sveč je zbudila neizrečeno navdušenje. Navdalo jih je sveto vzbnesenje. Že niso čutili trpkosti. Bledi obraz župnikov, k nebu obrnjene oči in kelih z živim Telesom in Krvjo Gospodovo je dajal čudno moč, nezlomljivo upanje in vero. Nikdo ni ničesar poprašal, vsak je vedel, kaj je dolžan. Radovoljno so šli braniti svetosti, radovoljno so šli v gotovo smrt. Šli so sklenjeni v eni veri in hrepenenju in v enom navdušenju pevajoč. In čeprav jih je začela kositi smrt, se ni nihče odtegnil. Kdor je padel, je obležal na beli cesti, a živi so hiteli naprej, varujoč zaklad vseh zakladov. Na nekem klancu, izpostavljenem strelom, se je opotekel župnik — kakor zasekano drevo se je nagnil, a preden je pal, že so ujele kelih druge, močne roke, dvignile ga in z njim vodile pevajočo trumo.

Šli so, nič jih ni zadržalo; mesarila so jih padajoča drevesa, trgali šrapneli, kosili streli iz pušk, žgalo solnce, in cesto so polnila trupla, jeki, zdihi. Vedno pa so druge roke dvignile sveto Telo. Mnogi se je redčila, krogelje so neprestano sekale praznine, vsak trenutek je kdo padel mrtev, kelih pa je romal od rok do rok. Nesel ga je plemenitaš! Nesla gospa v žalni obleki! Nesel deček plavih oči! Nesel ranjen vojak! Nosil, kdor je bil prvi v vrsti. Končno je prišel v trde delavske roke.

Koliko jih je še padlo! Koliko jih je ostalo na beli kalvarijski poti! Ali ne utrudno so nesli skozi bliske, skozi smrtno grozo boja, skozi požig in pogubo.

In rešili so!

Ivana Nepomuckega. Ivan Nepomucki je bil proglašen za svetnika v letu 1729, kar je pomenilo za tedanje češke razmere zaroto rimskega klerikalizma, farizejskega jezuitizma in habsburškega nasilja proti češkemu narodnemu duhu in proti husitski revoluciji. Ivan Nepomucki je nasprotje Ivanu Husu. Do letošnjega leta so Ivana Nepomuckega v Pragi tako slavili, da je bil vsakdo, kdor je šel 16. maja med češčenjem mimo kipa Ivana Nepomuckega na Karlovem mostu in se ni odkril, od množice insultiran. Letos so pa odpravili — po zaslugi češke socialdemokratske stranke — ta praznik. Bratski češki stranki so se pridružile vse napredne češke stranke in so poslale skupno deputacijo do ministra za uk in bogočastje sodruga Habermanna, ki je tam zahtevala, da se odstrani s Karlovega mostu kip Ivana Nepomuckega. To zahtevo podpira tudi praški občinski odbor. — V času, ko se vrši preobrat celega sveta, na katerem so ravno delavski stanovi tako živo zainteresirani, pa pride »Naprejev« močakar ter označa za velikanski kulturni napredek, če v Pragi prevrnejo kip katoliškega svetnika, kakor so to že prej naredili z Marijinim kipom. Smo radovedni, koliko lačnih in bednih je v Pragi bilo po tem činu nasičenih in osrečenih. Pojdite se solit s tako naprednostjo, ki bi delala čast vsakemu meščanskemu špisarju. Ko je po Ljubljani »Jugoslavija« prevračala habsburške spomenike, se je to »Napreju« po pravici zelo smešno in otroče. Danes pa »Napreju« sam prevrača spomenike katoliških svetnikov po Pragi — in to je zanj velikanski kulturni napredek.

— **Neposredna pogajanja med Italijo in Nemško Avstrijo.** Dopisnik turinske »Stampe« poroča iz Berlina, da se je nemška Avstrija obrnila naravnost na italijansko vladu, da ohrani Tirolsko zase. Italija je na to odgovorila, da se vsled pogodbe z zavezniki ne sme direktno pogajati. Dopisnik pravi nadalje, da je predlagala nemško avstrijska vlada, da se cela Tirolska nevtralizira. Italija zasede samo gotove strategične točke, a v vojski ima pravico zasedati celo deželo, ki pa ostane pod avstrijsko suvereniteto. Avstrija bi dala za to Italiji gotove gospodarske prednosti. Dopisnik pristavlja, da je upravičeno naziranje, da se bo na tej podlagi dosegel sporazum.

Dnevne novice.

— **Slovenija protestira.** Ljubljanski dopisni urad poroča 18. t. m.: Deželna vlada za Slovenijo je prejela nadaljnje izjave, ki protestirajo proti krivičnemu in nasilnemu razkosanju jugoslovanskega ozemlja, in sicer od: občinskega odbora v Smolniku, okraj Maribor, občinskega odbora na Brezovici pri Ljubljani, županstva občine Lokvice, občine Žiže pri Konjicah, občine Kot pri Konjicah, Slov. kat. bralnega društva v Novi cerkvi, občinskega sveta v Konjicah, občinskega odbora v Rušah, okrajnega zastopa v Ptuj, dalje od sledečih občin v ptujskem glavarstvu: Brestje, Cirkovce, Dolena, Dolič, Druvce, Fomin, Gajovci, Gorenjski vrh, Gruškovec, Janežovič, Kicar, Klaponci, Lancovaves, Malaves, Muretinci, Možojanci, Pacinje, Perenci, Sedlašek, Slovenjaves, Stojnci, Sv. Barbara v Halozah, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc v Slov. goricah, Sv. Marjeta nize Ptuja, Sv. Urban, Sikola, Turski vrh, Cvetkovci, Hardek, Hermanci, Jastrebič, Lahonci, Litmerk, Mihalovci, Podgorci, Runec, Trnovci, Vodranci, Žerovinci, Brestovec, Okolica Slatina, Spodnje Secovo, Sv. Trojica pri Slatini.

— **Zborovanje podružnice Slomškove Zveze za kočevski, ribniški in velikolaški okraj.** Dne 26. junija 1919 priredi podružnica »Slomškove Zveze« za kočevski-ribniški-velikolaški okraj zborovanje v prostorih šestrazredne ljudske šole v Dobrépoljah takoj po dohodu ljubljanskega vlaka, nekako po 10. uri. Poročala bosta tov. nadučitelj Štrukelj o delu v enketi za preosnovno šole in tov. Pečjak o skupni stanovski organizaciji. Ker so referati zelo važnega pomena in ker bo tudi volitev novega odbora, zato se vabi vse učiteljsvo, da se zborovanja v kolikor mogoče velikem številu udeleži. — Za kosilo bo poskrbljeno. Tozadevno naj vsak, kdor se namerava udeležiti zborovanja, oziroma skupnega kosila, ki bo pri gospe Berdavskevi, poroča na dopisnici tov. Schweigerju v Dobrépoljah najpozneje do 24. t. m. Na poznejša naročila se ne bo moglo ozirati.

— **Slovensko zdravniško društvo** vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki se vrši dne 26. t. m. v magistratni dvorani v Ljubljani ob 3. uri popoldne. Na dnevnem redu je poleg drugega, zlasti važno poročilo dr. Gregoriča o načrtu za sanitetni zakon, vsled česar je želeli, da bi bila udeležba posebno obilna.

— **V Litiiji se vrši žirnijski semenj** v ponedeljek, dne 23. junija t. l.

Ljubljanske novice.

lj **Sporod stolne procesije presv. Rešnjega Telesa.** Ob 8. uri slovesna pontifikalna sv. maša. Okrog tričetrt na devet se prične pomikati procesija, ki se razvrsti po navadni poti. — Razvrstitev. 1. Šole: a) Peta mestna deška šola, b) Tretja m. deška ljudska šola, c) Prva mestna deška ljudska šola, d) trgovska šola, e) pripravnišnica z deško vadnico, f) realka, g) nemška gimnazija, h) realna gimnazija, i) prva državna gimnazija, 2. Banderi sv. Nikolaja. 3. Društva: a) Krekova prosveta, b) Krščansko socialna zveza z zastavo, c) Katoliško mladeniško društvo, d) Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov z zastavo, e) zastopstvo Zveze Orlov, 4. Ženske Mar. družbe: a) dekliška Marijina družba iz Lihtenturna, b) dekliška Marijina družba iz Križank, c) kongregacija Marije Pomočnice, d) kongregacija Kraljice sv. Rožnega venca, e) kongregacija Marijinega varstva, f) uršulinska notranja kongregacija, g) kongregacija gospodičen in gopa pri oo. jezuitih. Banderi naše ljube Gospe. Ženske svetilke. 6. Banderi presv. Rešnjega Telesa. Slepji vojak. Moški svetilci. Moške Marijine družbe. Vincencijska konferenca. 7. Dečki. Mala kongregacija Kraljice angelov. Deklice z neprizganimi svečami. 8. Prvi oddelek vojaštva. 9. Mestni magistrat. Trgovska zbornica. Uradništvo. 10. Pevci. 11. Oo. frančiškani. 12. Duhovščina in Presvetli z Najsvetejšim. 13. Deželni predsednik z vlado. 14. Drugi oddelek vojaštva. — NB. Posamezne župne procesije se ne udeležijo stolne procesije, kakor dosedaj s svojimi banderi. Udeleženci iz drugih župnij naj se udeležijo stolne procesije, kakor dosedaj s svojimi banderi. Udeleženci iz drugih župnij naj se uvrste za banderom sv. Nikolaja. Zastopniki naših društev, ki se procesije ne udeležijo korporativno in z zastavo, naj se pridružijo zastavi S. K. S. Z.

lj **Starešinski sestanek** se vrši v petek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v restavracijski dvorani hotela »Union« (v slučaju slabega vremena na verandi). — Predsednik.

lj **Zveza služkinj** se udeleži stolne procesije presv. Rešnjega Telesa pod zastavo Krekove prosvete. Zbirališče je za stolnico. Članice, katerim je mogoče priti, naj se udeležijo procesije.

lj **Umrli** so v Ljubljani: Frančiška Krapš, kuharica, 52 let. — Peter Serajnik, župnik, 42 let. — Antonija Seražin, bivša služkinja, 52 let. — Jera Golob, mestna uboga, 71 let. — Ana Marija Debevc, gostilničarka, 51 let. — Puc Katarina, zasebnica, 79 let. — Albina Pečar, hči delavca, pol leta. — Alojzij Tanko, sin delavca, 9 mesecev. — Katarina Praprotnik, poljska dninarica, 22 let. — Anton Umnik, uslužbenec državne železnice, 42 let. — Marija Rojšek, hči delavca, 3 leta. — Fran Praprotnik, premogar, 48 let. — Matilda Leskovec, zasebnica, 49 let. — Franc Jamnik, gostilničar in posestnik, 67 let. — Vladislav Bezljaj, črkostavec, 26 let. — Uršula Valenčič, vpokojena tobačna delavka, 74 let. — Josip Vlačič, mornar, 33 let. — Stanislava Prestl, hči delavke, 1 mesec. — Lucija Lužar, zasebnica, 64 let. — Antonija Sajc, trafikantinja, 75 let. — Katarina Babšek, zasebnica, 70 let. — Friderik Vinterleitner, sin natakara, 2 leti. — Ivan Kalan, bivši mesar, 44 let. — Ivan Kušar, sin posestnika, 19 let. — Marija Orehek, zasebnica, 71 let.

lj **Krojaška zadruga** naznanja, da se vrši pomagalska preizkušnja v ponedeljek, dne 23. junija točno ob pol 9. uri popoldne v zadrugi pisarni. Istotam ima krojaško nakupovalno društvo naprodaj razne podloge za krojače, šivilje, ter raznovrsten sukanec.

lj **Poizkušeni samomor.** Katarina Škerjanc iz Bervace pri Grosupljem, ki je osumljena tatvine, je skočila v tukajšnji jetnišnici iz III. nadstropa ter dobila težke telesne poškodbe. Prepeljali so jo v deželno bolnico, kjer bo težko okrevala.

Najnovejše.

VOLILNA PRAVICA ZA ŽENSKE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Danes se je bavil ministrski svet z vprašanjem zakona o volitvi v ustavno skupščino. Razpravljali so tudi o vprašanju volilne pravice žensk. Ljudska stranka je glede enega in drugega vprašanja zagovarjala najradikalnejše stališče, zlasti glede volilne pravice žensk.

MINISTER GOSTINČAR V BELGRADU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Danes se je vrnil v Belgrad minister za socialno politiko, Jožef Gostinčar.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Včeraj ni bilo seje narodnega predstavništva radi malega števila navzočih poslancev. V sploš-

nem vlada med ljudstvom precejšnja nezadovoljnost radi majhnega zanimanja, ki ga kažejo poslanci za delo v narodnem predstavništvu.

PROTI CENZURI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Na današnji seji narodnega predstavništva je vložil poslanec Ljudske stranke, Staniko Banič, vprašanje na ministrskega predsednika, ministra za notranje stvari in ministra za vojno in mornarico, glede cenzure časopisov, zlasti v Bosni in Hercegovini. Poslanec Banič je navedel več primerov značilnega postopanja cenzurnih oblasti. Vprašanje je zbudilo v parlamentarnih krogih občno pozornost in zanimanje, kakor tudi pri vladi sami.

PARLAMENTARNE POČITNICE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Na skupni seji klubovih načelnikov parlamenta je bilo sklenjeno, da se prično parlamentarne počitnice s pričetkom meseca julija.

DEMISIJA HRVATSKEGA BANA?

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Semkaj je došel hrvatski ban dr. Paleček, ki si je najel stanovanje. V Belgradu se govori, da hoče ban demisionirati.

SEKVESTURA IMETJA NADVOJVODE FRIDERIKA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m **Belgrad**, 18. junija. Poslanec Vazo Mračević je odložil mesto sekvestra nad imetjem bivšega nadvojvode Friderika.

Vestnik S. K. S. Z.

• **Pevska zveza »Ljubljana«.** Radi praznika se vrši ta teden vaja jutri v petek, in sicer za pevke ob 19., za pevce ob 20. uri. — Odbor.

• **Igro »Mlini pod zemljo«** priredi v nedeljo 22. junija Kat. mladeniško društvo iz Ljubljane v društvenem domu na Ježici ob pol 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prosveta.

pr **»Listnica«** v Dramskem gledališču. Komedia vsaj v prvem delu ni za naš oder, kajti sredstva satire so nam tako tuje, da gre vse mimo nas in ne zgrabi. Pariz in Ljubljana sta si po svojem čuvstvanju različna in satira na Pariz v Ljubljani, oziroma satira na veliko mesto v dolgi vasi je strel, ki podira čisto druge cilje, kakor jih ima pisatelj pred očmi. V tem tiči pogrešek in brezokusnost izbiranja; kar ni elementarno obče človeško, ne kaže presajati na naš oder in to še manj v površni režiji in igri. Morda so temu vzrok pasji dnevi, da se govori in kreta po odru tako diletantsko. Danilo ne zna vloge, govori vedno v istem tempu, tudi Novak je bil tragično površen. Veri Danilovi ni za enkrat kaj reči, toda ljubljanska dama je ni vedela kam dejati. Esprit francoske igre tiči pa v tem, da pride vsaka beseda do veljave; koketiranje z občinstvom po ložah med igro ni predpisano. Dober je bil Ločnik, samo Drnolec iz »Verige« mu je gledal čez rame. Prek in Plut sta za policijo nekoliko pregroba. Opozoril bi, da se izraz »Kila« na odru sliši brezokusno, kajti človek pravi: počen sem.

pr **Neizprosnih stražnik.** Glede režije velja isto kakor zgoraj: površnost je njena nesreča. Šest je igral barona s potrebno karikaturu; ne rečem, da bi se ne dal starec še nekoliko bolj očrtati, komisar pa je za Gregorina toča. Bilo je samo deklamirano vedno v istem ozkem krogu, ki mu je na razpolago. Janezu iz »Verige« in »Zemlje« je brada zrastle, drugo je bilo staro. Meni se zdi, da še ni videl uradnika pred baronom »dobrotnikom mesta«. Naj gre vendar enkrat v državno pisarno, da si tak tip ogleda. Trepljanje po rami je dokaz, da ne razume vloge. Danilo je bil kot stražnik neizprosen, neizprosen tudi v vseh dosedanjih svojih vrlinah in napakah; stražnika je karikiriral. Tak značaj je treba ustvariti in ne samo pogovoriti; v par kretanjah je bil sijajen. Čim resnejši se vloga vzame, tembolj učinkuje. Velikega umetniškega užitka večer ni nudil.

N. V.
pr **Dante Alighieri: Božanstveni komedija.** — Prvi del: Pekel. Preveč in pretolmačil prof. dr. Iso Kršnjav ilustriral ga je hrvatski umetnik Rački. To je ena najlepših knjig, ki jih je zdaj na jugoslovanskem knjižnem trgu. Knjiga ima zelo velik obseg velike četvorke, posebno pa nas iznenadijo mnogoštevilne in prekrasne slike, ki so že same na sebi velika umet-

nina in tudi zelo dobro reproducirane. Knjiga ima veliko vrednost in je lahko v ponos knjižničarju in sotrudnikom, ki se niso bali ne truda, ne stroškov, da so knjigo opremili kar najlepše je bilo mogoče. Kdor se za delo zanima, mu ne bo žal, da ga naroči; krasno vezana velika knjiga bo kras vsaki čitalnici, vsakemu salonu in stane samo 60 K. Izdal jo je »Grafiko-umetniški i nakladni zavod Jugoslavija v Zagrebu.«

pr **Narodni Gospodar**, 11. in 12. številka tega časopisa sta izšli. Vsebinska je sledeča: Miloš Stibler, sedanje stanje jugoslovanskega združništva; dr. Andrej Veblé, Socialni problemi v Jugoslaviji; Koncentracija našega združništva; Združni in gospodarski pregled.

Emisijska banka.

(Dr. Pavel Valjavec.)

(Nadaljevanje.)

Poglejmo še enkrat v Avstrijsko zgodovino, da vidimo kako je emisijska banka za državo jako drag zavod in v resnici nepotreben.

Leta 1816 so ustanovili na Dunaju ravno radi prevelike množine papirnatega denarja (Einlösungsscheine) in velikih državnih dolgov emisijsko banko pod imenom »privilegovane Narodne banke (Nationalbank), ki je spremenila po letu 1867 ime v »Avstro-Ogrska banka.« Njen smoter je bil, potegniti kolikor mogoče in nazadnje vse dosedanje bankovce — jaz imam tudi državni papirnat denar bankovce — iz prometa, jih z manjšim številom nadomestiti ter izplačevati državne zadolžnice, vse to z državnimi sredstvi. Tega leta je bilo v prometu 678,715,925 goldinarjev v bankovcih po kurzu okolo 346 za sto srebrnih goldinarjev, to se pravi, da so bili bankovci vredni okolo 20 milijonov. Ako bi si bila izposodila Avstrija, kjer si bodi zlata in srebra v veljavi 200 milijonov goldinarjev, bi s tem vzela ves papirnat denar iz prometa, novi dolg bi pa ne bil prevelik za njo ter bi ga izplačala v nekaj letih. Nadalje je imela Avstrija dolgov v obliki rent, zadolžnic itd., računanih po kapitaliziranih 5 % obrestih za 608 milijonov, katere so pa spravili v prihodnjih desetletjih na prav drag način in v korist raznih poučenih dunajskih krogov iz sveta; ti dolgovi nas pa nadalje ne zanimajo. Kakor sem že omenil, Avstrija bi bila lahko spravila vse bankovce, katerih dejanski kurz bi le uzaknila, z 200 milijoni zlata i srebra iz sveta; toda ona tega ni storila, temveč je ustanovila banko. V ustanovljenem finančnem patentu z dne 1. rožnika 1816 se je določilo v § 5, da dobi vsak lastnik papirnatega denarja za dve sedmimi nakaznice, ki se bodo zamenjavale na vsako kratno zahtevo v konvencijski kovani denar, za drugih pet sedmin se bode pa dala državna obveznica, ki bo dajala 1 % obresti v konvencijem kovanem denarju. Kaj je bilo to? Pred vsem se je obremenilo državo in davkoplačevalce s plačevanjem nepotrebnih 1 % obresti, katerih preje sploh ni bilo treba plačevati; dobiček so imeli od tega v prvi vrsti tudi takrat vojni dobičkarji. Nadalje se je določil kurz bankovcev samo s 140 goldinarji v papirju za 60 goldinarjev v dobrem konvencijem kovanem denarju, namesto 346:100. Ako izračunamo vse takratne bankovce v tem ključu, vidimo, da se je določila vrednost 678,715,925 goldinarskih bankovcev s 290,878,254 srebrnimi goldinarji. Torej še takoj na en mah za 90 milijonov več kot je bilo treba; torej po »Narodni banki« se je smela Avstrija zadolžiti takoj za teh 90 milijonov več. To nam bodi vzgled. Dejansko so sicer uknili veljavnost zgornjega finančnega patenta, toda izdali so še slabejša določila, ki so banko državi in davkoplačevalcem podražili. Tako pravi neki Albrecht Tebeldi l. 1847 v svoji knjigi o denarnih stvareh v Avstriji, da je stala emisijska banka Avstrijo več kovanega denarja kakor ga je bilo potreba da bi se kupili papirji po kurzni ceni iz prometa. A nadalje je še pomisliti; od kod pa so dobili bankovci nove emisijske banke sploh svojo vrednost; od lastne moči ne, ker je bilo vplačevati delnice zopet v papirnatem denarju. Vrednost njenim bankovcem je dala šele država, kajti le ta je obljubila, da bo dala sredstva za zamenjavo bankovcev, ona sama pa da ne bo zahtevala od banke kovanega denarja v zamenjavo; prevzemala bo po svojih uradih bankovce kot plačilo itd. Torej čemu posebna kapitalistična banka, ako je vse le od države in njenih činiteljev odvisno? Z banko so se okoristili le nekateri poučeni špekulanti, davkoplačevalci pa so morali po državi plačevati bankirjem razne dividende. Vsaka banka zasebnikov je nujno v korist le nekaternikom, kakor je to pokazala Avstro-ogrška banka.

Avstro-ogrski bankovcev je preveč v Jugoslaviji; vsled tega velika »draginja«, in to je treba iz gospodarskih ozirov odpraviti, odpraviti jih je pa pred vsem seveda tudi iz političnih ozirov, o čemer pa

ne mislim dalje govoriti. Vprašanje nastane le, kje se ti bankovci nahajajo in kdo bi bil največ udarjen, ako bi se jim neadno vzel vsa prometna veljava v Jugoslaviji, kakor svoj čas Košutovim notam iz leta 1848, na Ogrskem. Ljudstvo kot tako, to so vsi sloji brez izjeme, ima za vsakdanjo potrebo primeroma prav malo denarja pri sebi, to se pravi, v svoji denarnici. Delavci, slugi, uradniki, duhovniki, potem pa tudi trgovci, obrtniki itd., ter smetajo nimajo na splošno pri sebi nič več za živež kot recimo par sto kron; ako bi izgubili bankovci v hipu vso veljavo, bi ljudstvo kot tako brez izjeme izgubilo le te majhne zneske. Posamezniki, kakor nekateri trgovci, tovarnarji, banke, hranilnice, železnice, državni uradi imajo poleg zgoraj omenjenega denarja še posebne za izplačilo uslužbencev, strank itd. pripravljene vsote, katerih količina pa je različna, a stoji vedno v razmerju k vsakdanjim potrebam, torej tudi nikakor niso Bog ve kako velikanske. Za temi torej pridejo še le one vsote, ki so iz katerihkoli vzrokov doma shranjene oziroma skrite; ljudje, ki imajo te, ali vojni dobičkarji, ki nočejo plačati polnih davkov, ali poljedelci, ki so za svoje pridelke dobili vojne cene in tudi nočejo plačati vseh davkov, sploh ljudje, za katere bi izguba ne imela čisto nič drugega za posledico, nego da bi prišli morebiti v isti denarni položaj, kakor so bili pred vojsko; za izgubo teh se pa državi ni prav nič brigati, in to tem manj, ker se mora domnevati, da imajo ti ljudje ne samo papirnati, ampak tudi srebrni in zlati denar shranjen (meni se je na primer imenoval neki obrtnik, ki ima dva litra zlatega denarja shranjenega). Tudi razni majhni in veliki poljedelci imajo vsak nekaj kovanege srebra in zlata. O kakem uničenju življenjskih sil bi nikakor ne bilo govora, a pri teh bi izgubile milijarde bankovcev brez vsakega sledu. Ako bi imeli za koga skrbeti, bi bilo torej le skrbeti za varovanje prvih dveh vrst bankovskih lastnikov, to bi bilo vsega skupaj le par sto milijonov v celi Jugoslaviji. O kakem obubošanju bi ne bilo v resnici govora; sirote, za katere so denarji naloženi po hranilnicah, so znane, uslužbenci, ki so si pred vojsko in tudi v vojski res težko prislužili svoje prihranke, so pri sodnijah ali sicer lahko določljivi, za te bi bilo skrbeti, a vsi drugi so vojni dobičkarji. Ti ljudje bi izgubili nepotrežno razkošno življenje ter bi morali zopet živeti kakor pred vojsko. Da odgovorjati dejanskim razmeram, o tem se lahko prepriča vsak, kdor hoče opazovati in premišljevati denarne razmere v državi. Sicer so pa vsi ti vzeli bankovce v svojo last le po kurzu; ako zahtevam na primer za kilo špeha, ki je stal pred vojsko 1 K 40 vin., sedaj 28 K, ali pa kot delavec za delo, ki je stalo pred vojsko 4 K, sedaj 28 K, tedaj ne sprejemam bankovcev po predvojni ceni, ampak po sedanjem kurzu. Ljudje nimajo nikake pravice, da se pritožujejo.

Ako naj se torej zniža število bankovcev oziroma zamenja sedanje avstro-ogrsko papirje, bi ne bilo treba novih bankovcev, ampak novega kovanege denarja; bankovcem naj bi se pa državno priznal le kurz. To se pravi, ako je treba za zlat desetkronski komad dati na borzi 7 komadov desetkronskih bankovcev, tedaj naj se iz tega nadalje sklepa; krona v papirju je enaka 14 in pol vinarja; mi imamo vendar sedaj v resnici tri veljave ali valute, namreč zlato, srebrno in papirnato; razmerje med temi valutami je različno; zmešnjave nastajajo le zaradi tega, ker se hoče siloma enačiti zlato valuto s papirnato, dasi nikjer na svetu ne dobim za papir toliko, kolikor za zlato. Nadaljnjo zmešnjavo pa delajo še ukrepi, s katerimi se enači vrednost srebrnih kron s srebrnimi dinarji, in avstrijski drobci s srbskimi, na ta način dobi drobci srebrno veljavo, ki je popolnoma druga kot papirnata; na ta način velja 33 vinarjev drobiža toliko kot en bankovec za 1 krono.

Vprašal bi me kdo, ali more sploh Jugoslavija dobiti od kod zlata in srebra. Odgovorjam z dal Sicer si dovoljujem nasvet. Kakor znano, imajo Slovenci in Hrvati vse polno izseljencev v Ameriki in Avstraliji, to se pravi v deželah, kjer ne primanjkuje zlata in srebra. Ti izseljenci so pošiljali pred vojsko svojcem v Jugoslaviji čez 200 milijonov kron v zlatu na leto. V letih vojske niso več mogli pošiljati in so pridržali prihranke in podpore za čas, ko bo promet zopet odprt. Poskrbimo, da morejo le ti poslati svoje zlato in srebro domov. Načinov bi bilo mogoče več. Mogoče bi Jugoslavija kot država napravila v New Yorku, Buenos Airesu, Mebournu itd. poštno-zbirne zavode ali pa banke za izseljence; od teh nabrani zneski bi se porabili — takoj tam za nakup zlata, srebra in bakra ter bi se to prepeljalo v Jugoslavijo, katera bi proti malemu dobičku nakovala denarja in ga oddala — seveda v naravi — naslovljenecom naših Amerikancev. Za splošno uporabo, posebno za izplačevanje mezd uslužbencem itd. bi trebalo Jugoslaviji pač še posebej najeti v tujini posojila v svrhu nakupa zlata in srebra za kovanje. S tem novim kovanim denarjem bi se dosegla možnost, da bi zahtevali vpla-

čevanje davkov izključno v dinarjih, in avstrijski bankovci bi se prepustili njih kurzu oziroma odpravili bi se moral že sedaj veljavni prisilni kurz. Avstro-ogrsko banka bi morala zamenjati bankovce proti kovnemu denarju po kurzu. Škode bi ne bilo nobene, kajti shranjevalci bankovcev bi zanje dobili tisto ceno v kovinah, za katero so jih v resnici prejeli.

Na ta način bi z ene strani prišel dober kovani denar v Jugoslavijo in po drugi strani bi odšli bankovci in z njimi draginja. Potem šele, ko bi bile denarne razmere tako urejene, bi prišel čas, ko bi se ustanovila emisijska banka, ki bi smela izdajati bankovce.

Zakaj pa mora biti ravno banka? Zakaj ne država ali kak poseben zavod, čigar člani bi bili izvoljeni od ljudstva kot poslanci v parlamentu? Zgodovina uči, da so imeli denarni papirji vedno in izključno le ono vrednost, katero ji je mogla dati država, in to vselej, naj so bili izdani papirji naravnost od države, banke ali kake posebne komisije; če so hoteli zlorabljati, se je to zgodilo tudi pri bankah, kakor smo videli pri Avstro-Ogrski Banki. Po mojem mnenju bi bil še najmanj odvisen od vlade tak zavod, v katerega bi volilo ljudstvo kakor v parlament.

Moje mnenje je tedaj to, da naj se Jugoslavija vsake emisijske banke, še bolj pa izdajanja novih kakorkoli že imenovanih denarnih papirjev, izogiblje. Sedanja valuta se mora naravnim, trgovskim potom izboljšati.

Dr. Volavšek Josip:

Boj proti jetiki.

(Dalje.)

Jedilno posodo kakor tudi žlice, vilice in nože se mora oprati v vroči vodi, v kateri raztopimo primerno množino sode; še bolj gotovo pa je razkuženje, ako posodo in žlice skuhamo (vilice in noži pa se pri kuhanju pokvarijo).

Razume se, da mora imeti bolnik lastno posodo, katero rabi samo on, svoj umivalnik, svojo brisalico, svoj kozarec, svoje žlice, vilice in nože. Vse to se mora posebej čistiti in ne skupaj z drugo posodo.

Ako bolnik umre ali se ga prepelje v bolnišnico, tedaj je treba celo sobo energično razkužiti, najprej vse očistiti, posebno slučajne sledove pljucev, in potem razkužiti s formalinom. Ta aparat za razkuževanje s formalinom je tako preprost in poceni, da si ga lahko nabavi in ga porablja vsaka občina. Ako je razkuževanje s formalinom nemogoče, se mora soba dobro očistiti (pod poribati in nazadnje pobrisati z 20 odstotno lizolovo tekočino). Z isto tekočino je treba obrisati pohištvo, stene eventualno prebeliti, posteljnino, perilo, obleko itd. razkužiti na prej omenjeni način. V sobi je treba pustiti nekaj tednov odprta okna in, ako mogoče, 1 do 2 mesca ne stanovati (vsaj spati ne) v isti sobi. Če se razkuži soba s formalinom, se lahko še isti dan stanuje v ti sobi, ne da bi se okužilo.

Ako menjate stanovanje, vprašajte najprej, kdo je doslej tam stanoval. Ako je imela dotična stranka bolnika, ki je bil bolan na pljučih, prepričajte se dobro, ali je bilo stanovanje razkuženo ali ne. Razkužite ga eventualno sami ali ga pa odklonite! Veliko ljudi najde v novem stanovanju kal bolezni in smrt. Tudi ako le sumite, da je tam stanoval jetični človek, razkužite stanovanje.

V Nemčiji je strogo zapovedano naznaniti vsak slučaj bolezni ali smrti na tuberkulozi. Tako ima država pregled čez vse jetične, in ako bolnik umrje ali menja stanovanje, tedaj država poskrbi za razkuženje prejšnjega stanovanja. Ravno tako skrbi država za zdravljenje in izoliranje jetičnih.

Ako bi imeli toliko zdravilišč za bolne na pljučih, da bi vsaj tiste jetične lahko preskrbeli, ki kašljajo in pljujejo bakcile, bi bil ves boj proti jetiki dosti lažji in uspešnejši, toda teh sanatorijev za tuberkulozne je veliko premalo. Boljše so razmere v Nemčiji, kjer imajo na stotine ljudskih sanatorijev, kjer se pri zelo zmernih cenah lahko zdravijo tudi nižji sloji, med tem ko so pri nas sanatoriji rezervirani le bogatim ljudem. V sanatorijih za jetične en del bolnikov zgubi bakcile, drugi del pa, četudi ne zgubi bakterij, ni več nevaren, ko se vrne domov, ker je natančno poučen, kako mora braniti svojo okolico pred okuženjem. Vsi ti, ki se vrnejo iz teh sanatorijev, naj bi bili kakor apostoli v boju proti tuberkulozi, vse naprave in vsa sredstva proti jetiki, kakor so jih videli v zdravilišču, naj širijo potem med ljudstvo.

Važno so oskrbovalnice ali oskrbovalni uradi za tuberkulozo, kakor obstojajo na primer v Nemčiji že veliko let in kakor so jih v bivši Avstriji začeli ustanavljati mnogih pozneje, posebno me dvojsko, ko se je začela tuberkuloza razidno širiti.

Ti oskrbovalni uradi skrbijo 1. da dobijo pregled vseh jetičnih bolnikov. Zdravniki, bolniške blagajne, podporna društva, bolnišnice itd. prijavljajo jetične temu ura-

du. Druga naloga je, preiskati bolnika samega in dognati šadaj in nalezljivost njegove bolezni. Obenem z bolnikom se mora preiskati obitelj in sploh vse ljudi, ki stanujejo skupno z bolnikom. 3. Še ozdravljive in lahke slučaje pošljejo v specialne zavode in zdravilišča za jetične, težko bolne v neozdravljivem stanju pa v bolnišnice, da jih izolirajo. 4. Pregledati stanovanje, kjer biva bolnik, in poučiti ljudi, kako naj se varujejo pred okuženjem, kako morajo čistiti stanovanje, perilo, posodo itd. Ako je stanovanje že samo na sebi nezdravo, ga treba menjati. Ti uradi navadno tudi prispevajo za zboljšanje stanovanjskih razmer jetičnih ljudi.

Za te oskrbovalnice je treba strokovnih zdravnikov in posebnih bolniških sester, katere nadzorujejo zdravniške naredbe v stanovanju jetičnih.

Preiskanje bolnikov, zdravljenje itd. je v teh oskrbovalnicah brezplačno. Stroški se krijejo iz podpov in državnih prispevkov. Nevarnost okuženja prihaja vedno od jetičnega človeka, zato je treba dotičnega, ako ni več sposoben za delo, kolikor mogoče izolirati, drugače pa poučiti njega in njegovo okolico, kako se naj branijo okuženja. Za druge nalezljive bolezni so po postavi določene kontumacije, itd., kar pa je pri tuberkulozi vsled dolgotrajnosti in raznovrstnosti bolezni in iz socialnih razlogov nemogoče.

Velikokrat so jetični, ki imajo odprto tuberkulozo (pljujejo bacile) veliko let sposobni za delo, prihajajo v družbo in se počutijo relativno dobro. Ti so najnevarnejši ako niso poučeni o svojem stanju in o tem, kako morajo varovati svojo okolico. Večkrat izgledajo taki ljudje v obraz jako dobro in navadno niti ne mislimo, da bi mogli biti dotičniki ječni. Lahko se je varovati, ako se vidi in pozna nevarnost, tuda zelo težko, ako se ta ne pozna. Pri iskanju izvira infekcije v obitelji sem večkrat našel, da je en starejši član obitelji, kateri si rati ni mislil, da je jetičen, okužil vse druge in posebno otroke. V spominu mi je iz Trsta družina, kjer je v teku sedmih let umrlo 14 oseb na jetiki; le stari oče, kateri je vse druge okužil, še živi in se počuti relativno dobro.

Danes, ko vemo, da je tuberkuloza ozdravljiva, lahko povemo bolniku resnico. Ako pozna bolnik resnost svojega položaja se bo veliko vestneje zdravil in gotoveje ozdravil, kakor pa če mu rečemo, da ima navaden »katar« in da ni nevarnosti. Pod slabokrvnostjo, pljučnim katarjem in drugimi boleznimi se skriva tuberkuloza, dokler se da. Vsa profilaksa je nemogoča, ako bolnik ni poučen o svoji bolezni. V slučajih, kjer se iz raznih razlogov ne more bolniku naravnost povedati, naj sorodniki izvejo resnico od zdravnika.

Kakor druge nalezljive bolezni, se lahko tudi jetika dobi s hrano, ki je okužena s tuberkelbakterijami. V trgovinah z živili naj ne bodo nastavljeni jetični ljudje. Tudi muhe prenašajo bakcile, ako lazijo po pljučih in potem letajo na živila.

Mleko je večkrat okuženo s tuberkulozo goveje živine. Človek je dostopen za jetiko goveje živine in dognano je, da je vsak deseti slučaj človeške tuberkuloze povzročen po bakterijah goveje tuberkuloze. Ta bakterija (Typus bovinus) se le malo razločuje od bakterije človeške jetike (Typus humanus) in napravi iste izpremembe in posledice v telesu. Govedo pa se ne more okužiti s človeško tuberkulozo. Seveda lahko mleko okuži jetični človek tudi z bakterijami človeške tuberkuloze. Tuberkuloza med govedo je zelo razširjena. V Hamburgu napravljena statistika kaže, da je čez 20 odstotkov goveje živine okužene s tuberkulozo. Nikdar ne uživajmo surovega mleka, ako ga ne dobimo od poznane, gotovo zdrave krave.

Nezdrava stanovanja, posebno temne, vlažne, solnčnim žarkom nedostopne sobe pospešujejo razvoj tuberkuloze in pripravljajo dispozicijo za njo, zato si iščimo suha, zračna, kolikor mogoče prostorna stanovanja! Čistimo in zračimo sobe vsaki dan! Svetloba, zrak in solnce so največji sovražniki tuberkuloze in najboljši zaščitniki zdravja. Da so hiše pravilno zidane in stanovanja higienična, za to pa naj bi skrbela država.

Primerna, tečna in zadostna hrana ohrani telo zdravo in močno in hrana je eden glavnih činiteljev pri zdravljenju kakor profilaksi tuberkuloze. Brez primerne hrane se telo ne more braniti infekcije ali jo premagati, ako je že inficirano. Pomanjkanje ustvarja vedno dispozicijo za tuberkulozo, to nam potrjuje tudi vojna. Tudi je tuberkuloza med revnimi sloji dosti bolj razširjena ko med premožnimi.

Tudi alkohol, posebno v preveliki množini uživan, pripravljajo pot tuberkulozi. Od 30. leta naprej umre dva- do trikrat toliko moških na jetiki kakor žensk, česar je najbolj kriv alkoholizem, ki je med moškimi bolj razširjen ko med ženskami. Posebno za otroke in mladino, ki se še razvija, je alkohol zelo škodljiv in največji pospeševatelj jetike. Alkohol ne vzgaja in ne utrjuje, ampak uničuje. Ako tudi alkohol v zmerni množini odraslim

navadno ne škoduje, škoduje otrokom vedno in v vsaki množini. Boj proti alkoholu je deloma tudi boj proti jetiki.

Slednjič napravljajo vse bolezni, posebno pa dolgotrajne, dispozicijo za tuberkulozo.

Jetika in zakon.

Jetični ljudje naj se ne poročijo, dokler niso popolnoma zdravi, ker je zakon zanje zelo nevaren. Nekateri so predlagali, naj izda država posebne postave, ki zabranjujejo jetičnim ženitev. S takšnimi postavami pa bi se težko dosegel zaželeni uspeh. Umestneje je, ljudstvo poučevati in svariiti v splošnem in v posameznih slučajih. Na Angleškem je n. pr. zelo razširjena navada, da dajo nevestini starši ženina od hišnega zdravnika preiskati in še le po njegovi izjavi, da je ženin zdrav, dobi hčerko za ženo. Ravno tako se ženin in njegovi starši informirajo o zdravstvenem stanju neveste. To je v prvi vrsti naperjeno proti jetiki in spolnim boleznim. Koliko nesrečnih zakonov se na ta način zabranilo! Posebno za tuberkulozno ženo je zakon usodepoln. Kljub jetiki lahko žena zanosi. V času nosečnosti navadno jetika hitro napreduje, še bolj pa po porodu. Ako je upanja, da se mater še lahko reši, je treba nosečnost umetno prekiniti. Takšna žena naj ne zanosi več, dokler ne ozdravi, najmanj dve do tri leta ne sme imeti nobenih znakov tuberkuloze. Jetična mati naj ne doji svojega otroka; vsak tak dojenček zapade smrti, ako se ga ne loči od matere. Tudi materina tuberkuloza se z dojenjem zelo poslabša.

Jetična žena seveda tudi lahko okuži moža in narobe. Za moža, ki ima lahki slučaj jetike, je v nekaterih slučajih zakon ugoden, ako pride dotičnik po zakonu v boljše materijalne razmere in urejeno življenje, za tuberkulozno ženo pa je zakon vedno neugoden.

Tudi pri nas se je začela širiti navada, da se zaročenci dajo pred ženitvijo zdravniško preiskati, in sicer sporazumno ali vsak zase, in koristno bi bilo, da se ta navada popolnoma udomači, ker bi se tako obvarovalo ljudi velikih nesreč in marsikateri žalostni zakon bi izostal.

(Dalje.)

Gospodarske novice.

O čekovnem prometu. Razen blagajniških in imenskih čekov imamo tudi skupne čeke. Ta vrsta čekov je pri nas še malo znana, dasi se v navadnem prometu lahko zelo pogosto rabijo. Do sedaj so se jih posluževali navadno le uradi. Urad je moral n. pr. izplačati prvega svojim dvajsetim ali tridesetim uslužbencem mesečno plačo. Namesto, da bi zgubil en uradnik cel dan s tem, da bi hodil od uslužbenca do uslužbenca in jim razdeljeval plačo, napiše urad en sam ček za vsoto, ki je tako velika kakor plače vseh uslužbencev pri tem uradu skupaj. Čeku priloži seznam, v katerem so navedeni posamezni uslužbenci po imenu in bivališču in koliko plače prejme vsak izmed njih. Tiskovina za seznam se dobi pri ček. uradu. Vsota na tem seznamu je seveda enaka vsoti, ki je navedena na čeku. Seznam mora biti ravno tako podpisan kakor ček. Dotični urad pošlje ček in seznam skupaj čekovnemu uradu in s tem je izvršeno vse njegovo delo. Vse ostalo pa izvrši čekovni urad sam. Ta namreč odpiše vsoto, ki je navedena na čeku, od imovine dotičnega urada ter pošlje posameznim uslužbencem po poštne prosti čekovni nakaznici zneske, kakor jih je navedel urad v seznamu. — Do sedaj so se skupnih čekov posluževali skoro samo uradi. Ker pa pride vsak človek od tega, da mora enkrat poslati petim, šestim ali še več osebam denar, je dobro, da se tudi občinstvo seznani s to vrsto čekov. Če porablja skupne čeke, prihrani precej na času in na denarju. Tiskovine za seznane se dobe, kakor že po vedano, vedno pri čekovnem uradu v Ljubljani.

Aprovizacija.

A Amerikanska akcija za otroke do 14 leta. Novih prijav za otroke do 6. leta mestna aprovizacija več ne sprejema ne za Ljubljano in ne za Vič in Moste, ker je vpisanih že toliko otrok, kolikor je blaga na razpolago. Za to akcijo se je po listih že toliko pisalo in pozivljalo, da bi se vsakdo tekom 14 dni, odkar se vrši zglasovanje (od 27. maja do 11. junija) lahko zglasil. Kdor se pa niti toliko ne pobriga, da bi se tekom 14 dni zglasil, ga tudi aprovizacija ne bode prišla klicati na dom. Na štev. 1200 do 1600 rdečih izkaznic se bode delilo blago po sledečem redu: št. 1200 do 1500 dne 24. junija od 8. do 11. ure, št. 1500 do 1700 dne 24. junija od 2. do 5. ure popoldne.

Vlažna stanovanja, mrzla tla in slaba kurjava povzročajo čisto bolečine v udih in glavi. Zato svetujemo prebivalcem vlažnih, mrzlih stanovanj, meti vedno pripravljen Fellerjev „Eliza-fluid“ priporočajo mnogi zdravniki. 6 dvojnih ali 3 specialni steklenice stane 24.—K. Le pristno pri lekarnarju E. V. Feller, Stubička, Elza-trg, 134 (Hrvaško). Obenem naročite tudi Fellerjeve odvajajoče rabarbarske „Elza-kroglice“, 6 škatlic 12.—K. Omot in poština se računa posebej in najceneje, kar naroči več obnem mnogo prihrani. 2181 (vc).

Mesečno sobo z ali brez hrane išče za takoj zasebna uradnica. Sporočila se prosi na anončno ekspedicijsko Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 3662

Fanlič, ki bi opravljal lahka dela se sprejme, sprejme za takojšnji nastop. Pojavila v anončni ekspedicijski Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3. 3663

Knjigovodjo bilančnika popolnoma vsakega večjega tovarniškega knjigovodstva v večletno prakso, nadalje 2 kontrolistini zmožni slovenske in nemške stenografije in knjigovodkinjo zmožno slovensčine in nemščine, stenografije obeh jezikov in strojepisja, sprejme velika tovarna na Štajerskem. Ponudbe z navedbo dosežanj službovanja in zahtev naj se oddajo v četrtek med 10.—12. in v petek med 10.—12. uro pri gosp. Karlu Florjančiču, Ljubljana, Gradišče 15 ali pa pošljejo pod „Na deželi“ na anončno ekspedicijsko Al. Matelič, Ljubljana. 3666

Fotografski papir za razglednice 600 kosov ter gosli (cele) dobro ohranjene se prodajo. — Kje, pove uprava lista pod št. 3686.

Harmonika trivrstna, oglašena na štajar, način, v dobrem stanju, se prodaja v Trnovem na Opekarski cesti 6. 3682

3 koze, dobre mlekarice, ima napravo, daj za 1000 K, F. Haderlap, Železniki. 3683

Tropinje za krmo živali izborne za razno konjem ima napravo po 40 vin. kg Sever & Komp., Ljubljana. Vzorci pošljemo na zahtevo zastoj. Istotam se dobi tudi oves.

Leopold Gostič, organist in cerkvenik

danes dne 17. junija 1919 previden s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb blagega pokojnika bo v petek dne 20. junija 1919, ob pol 10. uri iz hiše žalosti na pokopališče na Homcu. Priporočamo ga v blag spomin in molitev.

Homec, dne 17. junija 1919.

Žalujoča rodbina
3655 Gostičeva.

Zahvala.
Za vse dokaze iskrenega sočutja ob izgubi naše ljubljene matere, oziroma stare matere, gospe
Antonije Sajé
izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo.
Ljubljana, dne 19. junija 1919.
Žalujoča rodbina
Tavčar.
3668

Potrjeni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga in najboljša mati, gospa

Serafina Sabothoy roj. Debelak
danes zjutraj ob 1 uri po dolgotrajni zelo mučni bolezni previdena s tolažili sv. vere v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne rajke bo v četrtek dne 19. t. m. popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti Miklošičeva c. 28 na pokopališče k Sv. Krizu.
V Ljubljani, dne 18. junija 1919.
Alojzij Sabothoy,
ravnatelj zemljiške knjige v p. soprogo.
Henrik Sabothoy, major v Mariboru, **Dr. Beno Sabothoy,** odvetnik v Kranju, sinova.
Ela Sabothoy roj. Hartel, Inka Sabothoy, roj. Slamberger, sinah.
Lea Sabothoy, vnukinja.
(Brez posebnega obvestila.)

Kravo brejo, ki ima 7—8 litr. mleka srednje težkega konja ali kobila. — M. Vida, Hraše 16 p. Lesce.

Kočijo, dobro ohranjeno, lahko, prosi, dam. Cena po dogovoru. — L. Bohinc, Lesce.

Restavracija v Prešernovi ulici št. 9 se priporoča v Ljubljano potujočemu občinstvu. 3407

Išče se blagajničarka, ki je ob enem šani stroki in ne pod 25 let stara. — Tozadevne ponudbe naj se vpošljejo na trdiko JOŽEF ELSNER, LITJIA.

Proda se lepa, nova športna obleka za gospoda po nizki ceni pri Alojziju Lombar, civ. in voj. krojač, Sp. Šiška, Celovška cesta 95.

Orva, meterska, žagana in cepljena se dobi v Kolodvorski ulici št. 31.

Kosilnico še malo rabljeno proda Jakob Klun, Ribnica št. 45. Cena po dogovoru.

Gumi za kolesa in cepljenje trte, v vsaki množini Stjepan Jušić, Zagreb. Petrinjska ulica 22. Osebnostne ponudbe Sv. Petra cesta 2 pri hišniku.

Izmed petih krav s teleti je ena naprodaj: izvrstna mlekarica, domače reje, v Rudniku št. 18 pri Ljubljani. 3626

Dr. Volavšek Josip

Specijalist za pljučne in notranje bolezni začne ordinirati 1. julija v Stritarjevi ulici št. 31.

Ženitbena ponudba.

Hrvat, 35 let star, lastnik hotela, se želi v svrhu ženitve spoznati z gospodično 20—30 let, koja ima veselje za gostilno in razpolaga z imovino okoli 100.000 K. Ponudbe s sliko pod Slovenka 3670 na upravo lista.

!!! PREPRODAJALCI !!!
Kremo za čevlje, vazelino za čevlje, cigaretni papir, cigaretno tulčice, pisemski papir v mapah, fino toaletno milo in drugo blago dobite pri **MAHLER & OPLATKA,** agenturni i komisijni posao, Zagreb, Jelačićev trg 28 poleg Narodne kavarne.

3688 **Oklic.** A I 573/19-5

V zapiščini po Antonu Umnik v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 7 spadajoče premoženje kakor razno pohištvo, obleke in dragocenosti se bodo odprodale na prostovoljni javni dražbi dne 21. junija 1919.

Dražba se bo vršila v imenovan hiši v podstrešnem stanovanju. Pričetek dražbe ob 10. uri dop. Reči se smejo ogledati od 9 do 10 ure.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. I. dne 18. junija 1919.

Olga Turjan
prov. uradnica Ljubljanske mestne aprovizacije
dne 7. t. m. v Kobaridu izdihnila svojo blago dušo.
Pogreb se je vršil dne 9. t. m. na tamkajšnje pokopališče.
Ljubljana-Kobarid, dne 18. junija 1919.
Rozí Fabčić.

Potrjeni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga in najboljša mati, gospa

Serafina Sabothoy roj. Debelak
danes zjutraj ob 1 uri po dolgotrajni zelo mučni bolezni previdena s tolažili sv. vere v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne rajke bo v četrtek dne 19. t. m. popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti Miklošičeva c. 28 na pokopališče k Sv. Krizu.
V Ljubljani, dne 18. junija 1919.
Alojzij Sabothoy,
ravnatelj zemljiške knjige v p. soprogo.
Henrik Sabothoy, major v Mariboru, **Dr. Beno Sabothoy,** odvetnik v Kranju, sinova.
Ela Sabothoy roj. Hartel, Inka Sabothoy, roj. Slamberger, sinah.
Lea Sabothoy, vnukinja.
(Brez posebnega obvestila.)

Sedlar,

vajen tapetiranja in lakiranja vozov, se išče za takoj. Hrana in stanovanje v hiši. — Oglasiti se je: Cesta na Kodeljevo št. 8. 3680

DEKLA
za poljska dela. Plača po dogovoru. Jos. Turk, Ljubljana, Radeckega c. 2.

Lov občine Zgornja Šiška
se bode oddal na javni dražbi dne 23. junija t. l. ob 10. uri dopoldne pri okr. glavarstvu v Ljubljani soba št. 3.
Zupanstvo Zgornja Šiška,
dne 18. junija 1919.

Skladiščnik
za večje skladišče z lesom se sprejme. Reflektira se na prvovrstno moč, ki ima v tej stroki že večletno prakso. Ponudbo je nasloviti na
3671 »Impex«, Ljubljana (3)

Seno in slamo
kupi po dnevnih cenah vsako množino izvozna in uvozna družba »Impex« v Ljubljani, kjer se je ustanovil poseben oddelek za seno in slamo. 3674 (3)

Galico
na drobno in debelo prodaja najboljše vrste po dnevnih cenah izvozna in uvozna družba »Impex« v Ljubljani. 3673 (3)

Krompir in fižol
kupi v vsaki množini izvozna in uvozna družba »Impex« v Ljubljani. 3672 (3)

Prodaja vina
Oskrbništvo graščine Dubrava, p. Pregrada, Hrvatsko, zadnja žel. postaja Rogatec na progi lokalne železnice Rogatec-Grobelno ponudi
vina lastnega pridelka
in sicer: okoli 20 hektar 1917 in okoli 100 hektar 1918. Vina so svetlozelene barve, jasna in čista, polna in brezhibnega okusa ter se prodajo najceneje radi likvidacije posestva. Pobljža pojasnila da graščinska uprava. 3669 (3)

rezanege lesa
se prodaja v Kranjski Gori. Kje, pove upravnistvo Slovenca pod št. 3618. — — — Cene po dogovoru. — — —

Proda se
gnoj, dalje tudi več voz, lovski voz (brek), zapravljenec in ena elegantna kočija. Proda se tudi tri leta star konj, izvrsten, angleške pasme. Poizve se: Rožna ulica 15. 3624

SANATORIJ „MIRNI DOM“
je spet odprt in sprejema bolnike vseh vrst, kakor tudi okrepčanja potrebne. Zdravljenje, tudi izvrstna hrana pri zmernih cenah. Pojasnila daje lastnik in vodja DR. FRAN. GEH, pošta Gornja Kunguta pri Mariboru. 3245

SOL
v vrečah iz Čehoslovaške, več vagonov 100 kg 52 K. — Ia olivno olje in repično olje v sodih po 200 kg a 26 K franko. Vprašanja na Fr. Krepek, komisijna trgovina, Maribor ob Dravi. 3637

Srbečico, lišaje
odstrani prav naglo dr. Fleisch-a izvorno zakonito zdravilo »Skabotform« mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček 4 K, veliki lonček 6 K, porcija za rodbino 15 K. Zaloge za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelesu, Ljubljana, Marijin trg. Pazite na varstveno znamko »Skabotform«!

Na tečaj.

Na državni obrtni šoli v Ljubljani je s pričetkom šolskega leta 1919/20 popolniti devet profesorskih mest IX. ozir. VIII. čin, razreda in sicer:
1. tri inženirska učna mesta za stavbno stroko; 2. tri inženirska učna mesta za strojno stroko; 3. eno inženirsko učno mesto za elektrotehniko; 4. eno učno mesto za dekorativno in figurarno risanje; 5. eno učno mesto za obrtno-trgovske predmete. Za razpisana mesta se zahteva visokošolska izobrazba.

Na poverjenistvo za uk in bogočastje naslovljene prošnje je vložiti pri ravnateljstvu do 30. junija t. l.

Natančnejši podatki in pogoji se nahajajo v Uradnem listu z dne 26. maja t. l. št. XCVIII.

Pojasnila daje ravnateljstvo.
Ravnateljstvo Državne obrtne šole, v Ljubljani dne 30. maja 1919.

Večja množina karbida
se dobi pri BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino v Ljubljani, **Frantovo nabrežje št. 1** pri franciskanskem mostu. 5189
Sprejmeta se dva 3645
čevljarska pomočnika
kot prirezovalca, in več
šteparic,
katere vzamejo delo tudi lahko na dom. Pismene ponudbe se prosi pod št. 100, pošto ležeče, Ljubljana.

Koncertni glasovir
Marschall, brezhibno ohranjen, palisander z vložkami iz medu in bisernice, izborn v glasu, je na prodaj. Ponudbe na upravnistvo pod »Marschall št. 3641«.

Vino in slivovko
imam večjo množino naprodaj. Dal bi poceni, ker ne morem z blagom čez mejo v Nemško Avstrijo. IVAN SAMEC, veleposestnik, Špije, Štajersko. 3635

Sprejme se več provizijskih
potnikov
dobro vpeljanih v mestu in na deželi za razpečevanje
kreme za čevlje.
Ponudbe pod »Krema« se prosijo na Anončno ekspedicijsko, Al. Matelič, Ljubljana. 3636

Ing. Dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavbni inženir
Specijalno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno: Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobeton. jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.
Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke. Tehnična mnenja, zastopstvo strank v tehniških zadevah.

OTVORITEV. Naznanjam cenjenemu občinstvu, da bom
v četrtek dne 19. t. m. zopet otvoril
staro znano gostilno pri „Ribničanu“
na Selu. Za izborni pijačo in vsakovrsten prigrizek, kakor tudi točno postrežbo po zmernih cenah je kar najboljše prekrbljeno. — Za mnogobrojni obisk se priporoča
Lojze Oražem, gostilničar.

2 generatorja za vrtilni tok
(Drehstrom) s priklopljenim vzbudilnikom (Erreger-Maschine), vsak po 150 KVA, 3000 voltov napetosti in 42 perijodami, 173 tur na minuto, izvršeni po tvrdki Ganz & Comp., se ceno oddasta. Ponudbe na Vevške papirnice, Vevče pri Ljubljani. 3614

250.000 komadov zidne opeke
ima na razpolago 3581
Valentin Urbančič, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 18.

Leopold Fon
Delikatesna trgovina. Stari trg št. 6.
raznoversno špecerijsko blago, čaj, pecivo, maslo, špek, večjo množino, rum, konjak, slivovka, vino v steklenicah na drobno in debelo. Blago razpošilja v poštnih zavojih od 5 kg naprej in po železnici. Točna postrežba.

Dr. Müller, odvetnik, Celovec
išče dobro izurjene stenografije in izurjenega koncipijenta za takojšnji nastop.

Pozor!
Fina kolesna pnevmatika
inozemski izdelek kompletne garniture
J. GOREC
trgovina s kolesi v Ljubljani, Marije Terez. c. 14.

64 C°
Jedna
alkalidna-
siana jedna
64 C° radio-
aktivna kopališča
na kontinentu
LIPIK
termalno in hladno kopališče v Slavoniji
zdravi sigurno
reumatizem, išias, kostolom, exudate, želodčne in ledvične ter otroške bolezni, diabetes, konstitucionalne bolezni in arterioskleroso.
Prospekte pošilja in daje pojasnila brezplačno
Uprava kopališča Lipik.

Restavracija

pri

„Zvezdi“

(preje Ferlinc).

Podpisana naznanjava, da je **novi urejeni**vrt, vrtni salon in kegljišče **zopet odprto.**

Priporočava se posebno preč. duhovščini, kakor tudi gostom z dežele.

Postrežba točna in solidna.

Velespoštovanjem

Peter in Josipina Košak.

Priznано najboljši

3650

turške kose

dobi ta teden in se priporoča za cenjena naročila
tvrdka F. S. ŠKRABAR v Višnji gori.

Smarješke toplice - Mirni gaj!

Slavnemu občinstvu se v ljudo naznanja, da so šmarješke toplice — Mirni gaj — popolnoma na novo preurejene ter se najtopleje priporočajo vsem, ki se hočejo iznebiti putike ali pa revmatizma.

Vsak, kdor želi čez poletje uživati sveži zrak na mirnem kraju, dobi okrepčilo, in če je bolehen, tudi zdravje.

Do šmarjeških toplic — Mirni gaj — je od Novega mesta po okrajni cesti čez Sent Peter z vozom komaj tričetrt ure. Pošti sta šmarjeta ali pa Bela Cerkev na Dolenjskem.

Proda se več

3661

kompletnih sobnih oprav

z žimnicami za vzmete ter navadnimi žimnicami. Naslov se izve v Anončni ekspediciji Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Belo lutomersko letnik 1918 Rudeče (cviček) letnik 1918
 „rumunsko“ 1917 Črno „ 1918
 izborne kakovosti, ter nudim najnižje cene. Kupim vsako množino in vseh velikosti vinskih sodov. Trgovina vina Milko Josih, Ljubljana, Florjanska ulica 36.

Upognjeno pohištvo

je zopet začela izdelovati
Tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva

I. Bahovec nasl.

Duplica — Kamnik

Kompletne opreme za hotele, gostilne, kavarne, zavode, dvorane i. dr. Založniki in trgovci dobe poseben popust.

2179

Priporočam:

žepne svetilke, baterije in karbidne svetilke

KARBID

475

zdrobljen, finejši vrste za sobne svetilke, ter različne gorilce, nadalje

vsakovrstne vžigalnike

granate in ploščnate, ter kamenčke i. dr.

Ignacij Vok

trgovina s šivalnimi stroji in kolesi
Ljubljana, Sodna ulica 7.

St. 51. Britev

z jako finim rezilom, že brušena kar za rabo. Cene K 6-25, K 9-—, K 13-50.
 — Zadrževajte veliki cenik z več nego 1000 slikami, brezplačno. —
 — E. LUNA, Maribor št. 75. —

Miši, podgane, stenice, ščurki.

in vsa golazen mora poginuti, ako porabljate moja najbolje preiskušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljskim mišim K 5, za podgane in miši K 5-; za ščurke K 5-; tinktura za stenice K 6-; uničevalce moljev K 2-; prašek proti mršesom 3- in 6-K; tinktura proti ušom pri ljudeh K 3-; mazilo za uši pri živini K 3-; prašek za uši v obleki in perilu K 3-; tinktura za bolhe pri psech K 3-; tinktura proti mršesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3-; Prašek proti mravičam 3- — Poslila po povzetju Zavodi za ekspanz.

M. Jünker, Zagreb 39., Petrinjska ulica 3. Trgovcem pri večjem odjema popust.

Priporoča se tvrdka

JOS. PETELINC
Ljubljana — Sv. Petra nasip 7. 2569

Tovarniška zaloga šivalnih strojev za vsako obrt in rodbinsko rabo ter posameznih delov; igle, olje in potrebščine za šivilje.

Javna dražba
kislega zelja, kumaric in sodov.

Dne 18. junija 1919 (sredo) ob 15 uri (treh popoldne) se po določbi mestnega magistrata ljubljanskega vrši na dvorišču firme Jos. Zidar, veletrgovine na Dunajski cesti št. 31

javna razprodaja

a) večje množine kislega zelja od sklepa „Reservespital Nr. 3 Laibach in Udine“, s posodo vred,
 b) enega vagona kisljih kumaric od sklepa „Etappen-Verpflegsmagazin Salloch“,
 c) več za dobavo zelja določenih vinskih in drugih sodov razne velikosti.

Pogoji se izvedo na licu mesta pred dražbo.

3657

Razglas.

3658

Pri rudniku Brezno-Hudajama trboveljske premogokopne družbe se razpisujejo sledeča mesta za takojšnji nastop:

1. enega rudniškega inženirja z dovršeno rudarsko visoko šolo in državno skušnjo,
2. enega jamomerskega poduradnika z rudarsko šolsko izobrazbo, znanjem vseh zadevnih na- in podnevnih merskih del ter leporisanjem,
3. enega računskega poduradnika z dopadljivo pisavo in znanjem vsega materialnega in meznega računstva,
4. treh jamskih paznikov z rudniško šolsko izobrazbo.

Samo prosilci, kateri odgovarjajo pogojem, imajo prakso, so slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožni, naj pošljejo svoje lastnoročno pisane prošnje s priložitvijo prepisov spričeval — kateri se ne vrnejo — ter z navedbo domovinstva in kdaj morejo službo nastopiti, ter z zahtevo plače, in sicer za 1. na trboveljsko premogokopno družbo reprezentanca v Ljubljani; za 2.—4. na rudniško vodstvo Brezno-Hudajama trboveljske premogokopne družbe v Laškem, Spod. Štajersko.

Narodna banka d. d. u Zagrebu.

Zagreb, mjeseca juna 1919.

Poziv na subskripciju

25.000 komada dionica, glasećih na donosioca po K 400.— naslovne vrijednosti u ukupnom iznosu od K 10,000.000.—

P. n.

Na temelju svojedobnog ovlaštenja izvanredne glavne skupštine, odlučilo je ravnateljstvo Narodne banke d. d. provesti povišenje dioničke glavnice i emisiju novih dionica pod slijedećim uvjetima:

1. Dionička glavnica od K 10,000.000.— povišuje se izdajanjem novih 25.000 dionica po K 400.— nom., dakle za K 10,000.000.— na K 20,000.000.—.
2. Posjednicima starih dionica pridržaje se 18.750 komada novih dionica, i to tako da svakome dioničaru pripada pravo na 4 stare dionice optirati 3 nove uz cijenu od K 440.— po komadu nove dionice, zajedno sa 5% kamata od 1. siječnja 1919. do dana uplate.
3. Nedioničarima (novim potpisateljima) i starim dioničarima za dionice, koje žele potpisati preko broja, koji im pripada u razmjeru od 4 stare na 3 nove, nudi se 6.250 komada dionica po tečaju od 475 K za dionicu od 400 K nominalnih sa 5% kamata od 1. januara 1919.
4. Subskripcija počinje 15. juna, a svršava 31. jula 1919.
5. Nove dionice imaju kupon za godinu 1919., te im pripada pravo na dividendu za istu.
6. Protuvrijednost potpisanih dionica valja uplatiti odmah, a najkasnije do 31. jula 1919.
7. Uplate za nedodijeljene nove dionice povratit će se skupa sa 3 1/2% kamata od dana uplate do povratka novca.
7. Subskripcija se obavlja odnosno primaju prijave:
  - U Zagrebu: Narodna banka d. d.,
  - » Brodu n/S: Banka i mještina Brdarić i drug, kao afilijacija Narodne banke,
  - » Dubrovniku: Srpska centralna banka za Primorje, Dubrovačka trgovačka banka i Pučka štedionica d. s. o. j.,

- u Ljubljani: Ljubljanska kreditna banka d. d., Kranjska deželna banka,
- » Osijeku: Srpska štedionica,
- na Rijeci: Hrv. centralna banka d. d.,
- u Rumi: Zadruga banka d. d.,
- » Sarajevu: Hrvatska centralna banka,
- » Splitu: Zadruga savez,
- » Varaždinu: Varaždinska štedionica,
- » Virovitici: Virovitička štedionica,
- » Zemunu: Zemunski štedionica,

dok uplate mogu uslijediti također kod svih zagrebačkih zavoda te njenih filijala.

8. Posjednici starih dionica, koji žele u smislu točke 2. optirati nove dionice, valja da predlože kod gore označenih mjesta subskripcije: točno ispunjenu i potpisanu prijavicu uz naznaku popisa brojeva starih dionica (u koliko nisu kod zavoda u pologu) ili međutimnicu starih dionica.

9. Repartaciju dionica subskribiranih u smislu točke 3. pridržaje sebi ravnateljstvo.

10. Tečajni (ažijski) dobitak, koji se poluča kod izdanja novih dionica, ide u korist redovite pričuvne zaklade odbivši troškove emisije i pristojbe.

11. Za provedbu ove emisije stvoren je sindikat, koji zajamčuje uspjeh povišenja dioničke glavnice.

Ravnateljstvo Narodne Banke d. d. u Zagrebu.

3649